

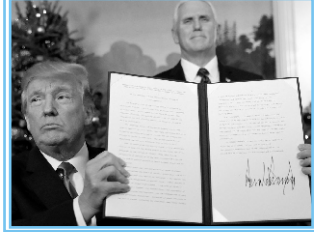

Xəbər
Deputatların mandatına 175-ci maddə təhlükəsi-təfərrüat
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 8 dekabr 2017-ci il Cümə № 257 (6871) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Trampın Qüds qərarı dünyanı silkələdi

ABŞ prezidentinin addımını heç bir ölkə dəstəkləməyib, ancaq Vaşinqtonu bundan çəkindirmək mümkün deyil; yəhudilər 2500 illik fasilədən sonra Qüdsü paytaxt edirlər

yazısı səh.5-də

Azərbaycanın 2 bankının adı Rza Zərrab işində hallandı

yazısı səh.4-də

Eldar Mahmudovun həbsdəki "sağ əli"ndən xəbər var

yazısı səh.3-də

53 faizlik demokratiya-Niderland təşkilatının sorğusuna Bakıdan reaksiyalar

yazısı səh.4-də

Növbədənənar prezident seçkisi ehtimalı- rəylər

yazısı səh.6-də

Xəzər Rusiya və İranın hökmranlığına keçə bilər

yazısı səh.9-də

Ana və dörd qızının qətlinin şok detalları

yazısı səh.10-də

Zərrabla iş birliyi şayiəsi "Sığorta Mamed" in bankir oğlunu bitirə bilər

yazısı səh.13-də

Ölkədə autizmlə uşaqların sayı artır - pediatri sirlə səbəbdən danışdı

yazısı səh.14-də

Əfv müəmması - Əfv Komissiyasının üzvlərindən ziddiyyətli açıqlamalar

yazısı səh.10-də

Müsləman dünyası Qüdsə bağlı İstanbula toplanır - Azərbaycanın çətin seçimi?

yazısı səh.9-də

DAHA İKİ DÖVLƏT ERMƏNİSTANIN İZOLYASIYASINA QOŞULDU - İŞGALÇININ MÜHASİRƏSİ DARALIR

Özbəkistan və Hindistan gələn ilin yanvarından Avropa və Rusiyaya yüklərini BTQ və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə daşımaq qərarı verdi; düşmən ölkə üçün bir bəd xəbər də var...

yazısı səh.8-də

Təhsil naziri Məleykə Abbaszadə ola bilər-iddia

Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri ölkənin təhsil sistemi ilə bağlı ən bilgili şəxslərdən biridir və...

yazısı səh.3-də

Vahid Əhmədov:
"Hansısa oliqarxın rayonlara "krişa"lıq etməsi düzgün deyil"

yazısı səh.7-də

Fazil Məmmədov
üçün həyəcan signalı çalındı

yazısı səh.6-də

İqtidar İlqar Məmmədovun
azadlıq anonsunu verdi

yazısı səh.3-də

Prezident Qubada "ASAN həyat" Kompleksinin açılışını etdi

"ASAN xidmət" korrupsiyaya, rüşvətxorluğa qarşı ən səmərəli vasitədir. Əlbəttə ki, bu bəla ilə bütün ölkələr mübarizə aparmalıdır, o cümlədən Azərbaycan. Biz mübarizə aparırıq, cəza tədbirləri, inzibati tədbirlər görülür".

APA-nın məlumatına görə, bunu Azərbaycan prezidenti İlham Əliyev Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin Quba "ASAN həyat" Kompleksinin açılışında deyib.

"Amma ən çox effekt verən, ən səmərəli tədbirlər sistem xarakterli tədbirlərdir, institusional tədbirlərdir. "ASAN" bu məsələni də öz üzərinə götürüb. Bütün dövlət qurumlarında vətəndaşlara münasibət, öz işinə olan məsuliyyətli yanaşma "ASAN"dakı kimi olmalıdır. "ASAN" bu gün təkcə Azərbaycanı tanıtdıran və təbliğ edən milli brendimiz deyil, "ASAN" bu gün Azərbaycanda yeni, müasir, mədəni, xalqımızın mentalitetinə xas olan dəyərləri təbliğ edir, onları təbliğ edir və beləliklə, ictimai həyatda "ASAN"ın çox böyük rolu var. Əminəm ki, bu mərkəzin çox uğurlu fəaliyyəti olacaqdır. Çünki hər yeni mərkəzde yeniliklər var. Hər dəfə yeni mərkəzin açılışında olarkən yeni ideyalar, innovasiyalar haqqında mənə məlumatlar verilir və hər bir yeni mərkəz daha da geniş funksiyalara malik olur. Əminəm ki, Quba "ASAN xidmət" Mərkəzi bütün vətəndaşlara - təkcə Quba sakinlərinə deyil, ətraf rayonların sakinlərinə də, - bu mərkəzədən 500 min əhali istifadə edə bilər, - çox yaxşı xidmət göstərəcək", - deyərək vurğulayıb. Prezident İlham Əliyev və birinci xanım Mehriban Əliyeva dekabrın 7-də Quba Bayraq Muzeyinin açılışında da iştirak ediblər.

Rusiyalı həmsədr niyə "Şuşa Yerusəlim kimi şəhərdir" demişdi...

ABŞ prezidentinin İslam dünyası üçün vazkeçilməz məkan olan Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanımasından dərhal sonra sosial şəbəkələrdə və mətbuatda Şuşadan bəhs olunan yazıları müşahidə etdik.

Vaxtilə Fələstin və Qarabağ problemləri arasında paralellər aparılırdı və Azərbaycan torpaqlarının işğaldan azad olunmasını özündə əks etdirən BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələri ilə Fələstin münaqişəsi barədə qətnamələrin eyni taleni yaşadığı vurğulanırdı. Hətta mərhum politoloq Vəfa Quluzadə bir zamanlar görüşdüyü Fələstin Azadlıq Təşkilatının lideri Yasir Ərəfatın "Qarabağ erməniləri bizimlə eyni aqibəti yaşayır" sözlərini də bizimlə söhbətində xatırladırdı. Qüdsün İsrail dövlətinin paytaxtı kimi tanınması barədə prezident Trampın qərarı isə erməniləri xeyli həvəsləndirib. Artıq erməni mediası Trampın növbəti addımının Qarabağın tanınması ilə bağlı olmalı olduğunu iddia edir. Yeri gəlmişkən, bir ara ermənilər Dağlıq Qarabağın "paytaxtını" Xankəndindən Şuşaya köçürmək istediklərini də bildirmişdilər. Lakin sonradan bu məsələ unuduldu. Ermənilər Şuşanın Azərbaycan üçün vazkeçilməz olduğunu anladığı üçün onu "paytaxt" elan etməklə bizim arzumuzun üstündən birdəfəlik xətt çəkəcəklərini düşünürlər. Ancaq dost da, düşmən də bilir ki, Azərbaycan heç zaman Şuşadan imtina etməyəcək.

Xatırladaq ki, ATƏT-in Minsk Qrupunun sabiq rusiyalı həmsədri (1992-96) Vladimir Kazimirov vaxtilə Şuşa ilə Qüds arasında paralellər aparmışdı. Onun "Şuşa Yerusəlim kimi şəhərdir" sözləri indiyədək unudulmayıb. O zaman böyük sülh sazişi hazırladığını iddia edən ermənipərəst diplomat bununla Şuşanın da ermənilər və azərbaycanlılar arasında "mübahisəli" ərazi olduğunu iddia etmişdi. Ancaq bu, bir tarixi gerçəklikdir ki, yəhudilərin Qüdsə tarixi bağlılığı olsa da, ermənilər heç vaxt Şuşa ilə bağlı olmayıb.

"Keçmiş rusiyalı həmsədr Vladimir Kazimirovun işğal altındakı Şuşa ilə Qüds arasında paralellər aparması yersiz idi. Şuşa tamamilə Azərbaycan və azərbaycanlılara aiddir, bu şəhəri azərbaycanlılar tikib və yaşayıblar. Qüdsdə isə müsəlmanlarla yanaşı, yəhudilər də yaşayıb və onların bu şəhərdə yaşayışı tarixi mənbələrdən də bellidir". **Politoloq Elxan Şahinoğlu** bu fikirləri "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi. Ekspertin sözlərinə görə, o, başqa məsələdir ki, hazırda İsrail BMT qətnamələrinə ziddi olaraq şəhərin tamamını ələ keçirib və fələstinlilərin bu şəhərə olan hüquqlarını tanıdır: "Şuşanın isə ermənilərə heç bir aidiyyəti yoxdur, şəhərin özündə və bir sıra kəndlərində əhəlinin az hissəsini ermənilər təşkil edib. Buna baxmayaraq, indi şəhərin və kəndlərin tək hakimi erməni separatçıları və onların bu şəhərə köçürdülərin ermənilərdir. Buna zamanında son qoyulacaq".

□ Cavid TURAN

Hüquq müdafiəçiləri prezident İlham Əliyevə müraciət etdi

Azərbaycanın bir sıra insan haqları müdafiəçiləri Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevə müraciət edib.

APA-nın məlumatına görə, müraciətdə deyilir: "Hörmətli cənab Prezident!

Çox çətin geopolitik şərtlər altında Azərbaycan dövlətinin güclənməsi üçün gördüyünüz işlər ölkədə vətəndaş sülhünə töhfə verməkdədir. Ancaq insan haqları sahəsində həllini gözləyən bir sıra problemlər var ki, onları yenidən sizin diqqətinizə çatdırmağımız özümüzdə borc bilir.

Eleonora Ruzvelt tərəfindən hazırlanan Ümumdünya İnsan Haqları Bəyannaməsinin 70 illiyi 2018-ci ildə bütün dünyada böyük təntənə ilə qeyd olunacaqdır. Təbii, sivil dünyanın bir parçası kimi insan hüquq və azadlıqlarına dəyər verən Azərbaycan Respublikası bu prosesdən kənarda qalmayacaq. Ümid edirik ki, uzun illərin ənənəsini davam etdirərək bu il də bir sıra məhbusların azad edilməsinə fərman verəcəksiniz.

Ümumdünya İnsan Haqları Bəyannaməsinin 70 illiyinin aslanasında Sizə müraciət edərək rəsmi Bakı ilə beynəlxalq qu-

Eleonora Ruzvelt

rumlar arasında müzakirə obyektinə olan məhbusların azad edilməsinə rica edirik. Sizin bu humanist addımınız biz hüquq müdafiəçilərinin bayramına böyük hədiyyə olar, eyni zamanda 31 Dekabr - Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəylik Günü ərəfəsində cəmiyyətdə vətəndaş sülhünün yaranmasına xidmət edər.

Müraciəti Dilare Əliyeva adına Qadın Hüquqları Cəmiyyətinin sədri Novella Cəfəroğlu, İnsan Haqları və Qanunçuluğun

Müdafiəsi İctimai Birliyinin sədri Səidə Qocamanlı, Beynəlxalq İnsan Hüquqları Cəmiyyəti Azərbaycan Milli Bölməsi İctimai Birliyinin sədri Səadət Bənəniyarlı, Hüquq Müdafiə Mərkəzi İdarə Heyətinin üzvü Zəliha Tahirova, Neftçilərin Hüquqlarının Müdafiə Təşkilatı İB-nin sədri Mirvari Qəhrəmanlı, Helsinki Vətəndaş Assambleyasının Azərbaycan Milli Komitəsinin sədri Arzu Abdullayeva və Humanitar Tədqiqatlar Mərkəzi İB-nin sədri Əvəz Həsənov imzalayıblar.

Gürcüstandan Qüds məsələsində Trampa dəstək

Gürcüstanın hakim "Gürcü arzusu" partiyasının deputatı Şota Şaləlaşvili ölkə hökumətinə açıq məktub ünvanlayaraq, Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanımasını xahiş edib.

Bu barədə Gürcüstan KİV-i xəbər yayıb.

"Gürcüstanın başlıca strateji əməkdaşı ABŞ prezidenti Donald Tramp və onun administrasiyası Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanımaqla ölkə hökumətinə böyük siyasi dayaq nümayiş etdirdi. Bu məsələnin müzakirəsini ən qısa zamanda Gürcüstan hökumətində də qaldırmağımızı xahiş edirik", - deyərək deputat məktubunda bildirib.

Gürcüstanın baş naziri Georgi Kvirikaşvili deputatın açıq məktubuna cavabında bildirib ki, hakim partiyanın nümayəndəsinin hökumətə bu cür müraciət forması qəbul edilməzdir. Məsələnin özü isə olduqca həssasdır və ciddi müzakirə tələb edir.

"Bu, çox həssas məsələdir. Biz bu məsələni müzakirə edə-cəyik və Gürcüstan ölkənin marağından irəli gələrək, öz mövqeyini bildirecək", - deyərək baş nazir vurğulayıb. (oxu.az)

Xatırladaq ki, dekabrın 6-da ABŞ prezidenti Donald Tramp Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanıdığını elan edib.

Bacı-qardaşın qatiline ömürlük həbs cəzası verildi

Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsində qətlə ittiham olunan Azər Cəfərovun cinayət işi üzrə məhkəmə prosesi yekunlaşıb. Virtualaz.org saytının xəbərinə görə, prosesə hakim Faiq Qəniyev sədrlik edib. Prosesdə hökm oxunub. Hökmə əsasən, A.Cəfərov ömürlük azadlıqdan məhrum edilib.

Xatırladaq ki, bu il aprelin 2-də Keşlə qəsəbəsində Fəridə Qasimovanın meyiti evinin qarşısında tapılıb, anası Lətifə Məmmədova isə müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri ilə xəstəxanaya yerləşdirilib. Polis və prokurorluq orqanları əməkdaşlarının keçirdikləri istintaq və əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində hadisəni törətməkdə şübhəli bilinən paytaxt sakini, əvvəllər məhkum olunmuş Azər Cəfərov tutulub.

Onun idarə etdiyi "BMW" markalı avtomobildə L. Məmmədovanın 16 yaşlı oğlu Saqil Qasımzadənin bədən və baş nahiyələrində zorakılıq əlamətləri olan meyiti aşkarlanıb.

Qəzet, jurnal və kitab əldə etməyin ən rahat yolu!
Siz sifariş edirsiniz, biz istədiyiniz ünvana çatdırırıq!

Xaricdə və Azərbaycanda nəşr olunan bütün qəzet və jurnallara abunə olmaq, həmçinin Rusiyada və Azərbaycanda nəşr olunan kitabları daha sərfəli qiymətə və daha qısa vaxt ərzində əldə etmək üçün sadəcə zəng etməyiniz və ya email yazmağımız kifayətdir.

Telefon: (012) 434 93 01, 434 01 33

DİN-dən sosial şəbəkələrdə yayılmış video barədə açıqlama

"Sosial şəbəkələrdə və bəzi xəbər saytlarında yayılmış itin uşağı dişləməsi görüntülərinin Bakıda çəkilməsi öz təsdiqini tapmayıb".

Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) mətbuat xidmətinin Kütləvi informasiya vasitələri və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin rəisi, polis polkovnik-leytenantı İlham Babayev deyib.

O bildirib ki, həmin video Bakıda çəkilməyib.

"Məsələ araşdırılıb və məlum olub ki, həmin hadisə bir neçə il əvvəl xarici ölkədə olub" - deyərək, İ. Babayev qeyd edib.

Qeyd edək ki, sosial şəbəkələrdə və bəzi xəbər saytlarında yayılan videoda hadisənin Bakının mərkəzində baş verdiyi iddia olunub.

Nazirlər Kabineti 2018-ci ilin bayramları barədə qərar verib

Nazirlər Kabineti 2018-ci ilin Novruz, Ramazan və Qurban bayramları barədə qərar verib.

Nazirlər Kabinetinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Akif Əlinin APA-ya verdiyi məlumata görə, qərara əsasən 2018-ci ildə 20, 21, 22, 23, 24 mart Novruz bayramı, 15, 16 iyun Ramazan bayramı, 22, 23 avqust Qurban bayramıdır.

Qanunvericiliyə uyğun olaraq həmin günlər iş günü hesab edilmir.

HƏMAS lideri fələstinliləri üsyana çağırdı

Fələstinin HƏMAS hərəkatının başçısı İsmayıl Haniyə üsyana başlamağa çağırıb.

Virtualaz.org xəbər verir ki, bu barədə "Frans Press" agentliyi məlumat yayıb.

"HƏMAS lideri İsmayıl Haniyə Donald Trampın Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanımasına qarşı yeni Fələstin intifadasının başlanmasına çağırıb", - agentlik yazır.

Dekabrın 5-də prezident İlham Əliyev Mikayıl Cəbbarovu vergilər naziri təyin etdikdən sonra Təhsil Nazirliyinə kimin rəhbərlik edəcəyi ilə bağlı müxtəlif namizədlərin adı çəkilir.

"Yeni Müsavat"a hökumətə yaxın mənbələrdən daxil olan bir məlumatla görə, naziri postuna namizədlərdən biri də Dövlət İmtahan Mərkəzinin (DİM) Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadədir. 2000-ci ilin oktyabrından Tələbə Qəbulu üzrə Dövlət Komissiyasına sədrlik edən M.Abbaszadəyə ötən ilin aprelində prezidentin fərmanı ilə publik hüquqi şəxs statusu verilən Dövlət İmtahan Mərkəzinin 7 nəfərdən ibarət Direktor Şurasına da rəhbərlik həvalə olundu. TQDK ləğv olunanda belə iddialar vardı ki, M.Abbaszadə təhsillə bağlı tənqidi fikirlərinə görə vəzifəyə təyin olunmayacaq. Ona səlahiyyətli xeyli genişləndirilmiş DİM-nin həvalə olunması iddialarının üzərindən xətt çəkdi, ona dövlət rəhbərliyinin etimadı olduğunu göstərdi.

Yada salaq ki, Dövlət İmtahan Mərkəzi publik hüquqi şəxs Azərbaycanda dövlət qulluğu üçün kadrların müsabiqə əsasında seçilməsini, ümumi təhsil pilləsində təhsilalanların yekun qiymətləndirilməsini, orta ixtisas təhsili müəssisələrinə, ali təhsil müəssisələrində ali təhsilin bakalavriat və magistratura səviyyələrinə, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasında magistratura səviyyəsinə mərkəzləşdirilmiş qəbul imtahanlarının keçirilməsini təşkil etmək məqsədilə yaradılıb.

Mənbə deyib ki, DİM-nin Təhsil Nazirliyinə birləşdirilərək Mə-

Təhsil naziri Məleykə

Abbaszadə ola bilər-iddia

Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri ölkənin təhsil sistemi ilə bağlı ən bilgililəri şəxslərdən biridir və...

Məleykə Abbaszadənin nazir təyin edilməsi barədə də iddialar var ki, bu inandırıcı deyil. "Amma Məleykə Abbaszadə hər iki struktura yaxşı bələddir və nazir təyin edilməyə təqdirə DIM-a də nəzarət saxlaya bilər" deyər, qaynağımız əlavə edib.

M. Abbaszadənin zaman-zaman Təhsil Nazirliyi rəhbərliyi ilə problemlər yaşadığı sirr deyil.

M.Abbaszadə yeniləşən DIM-ə sədrlik etdiyi qısa dövrdə də nazirliklə bu cür problemlər yaşanıb. Bu əsasən təhsilin keyfiyyəti və dərsliklə bağlı məsələlərdir. DİM rəhbəri orta məktəblərdə tədrisin keyfiyyətindən əksər hallarda narazı olduğunu gizlətməyib.

DİM sədrinin nazir kürsüsünə oturma biləcəyi ilə bağlı iddialar içə-

risində iki il sonra buraxılış və qəbul imtahanlarında yeni model tətbiq edilməsi faktı da önə çəkilir. Məlumdur ki, Təhsil Nazirliyi və DİM yeni imtahan modelləri üzərində müzakirələr aparırdı və bu məsələdə razılıq da əldə edilib. Bu baxımdan yeni qəbulla bağlı ən məlumatlı şəxs də sabiq nazirdən sonra elə M.Abbaszadə hesab olunur.

Bu iddia-versiyadan başqa, media və siyasət kuarlarında, eləcə də orta rəngli məmurlar arasında fərqli namizədlərin adları da hallanır. Bunlardan ən maraqlısı sabiq təhsil naziri Mir Mərdanovun yenidən nazir postuna qaytarılacağı şayiəsidir. Biz bu şayiəni və onu kimlərin yaya biləcəyini qiymətləndirmək fikrində deyilik. Sadəcə, oxucularımızı məlumatlandırırıq ki, ölkənin önəmli və strateji postu ilə bağlı ortada hansı iddia-şayiələr dolaşır...

□ "YM"

Eldar Mahmudovun həbsdəki "sağ əli"ndən xəbər var

Vüqar Mahmudovun ifadəsi əsasında Eldar Mahmudov və ona "dostum" deyən Çingiz Əsədullayev həbs oluna bilər

Sabiq milli təhlükəsizlik naziri Eldar Mahmudovun qarşı "sağ əli" hesab edilən əmisi oğlu Vüqar Mahmudovdan ifadələr alınıb. "Yeni Müsavat" xəbər verir ki, Vüqar Mahmudov dolaşması ilə baş verən cinayətlərdə sabiq nazirin göstərişlərinin əsas olduğunu təsdiqləyən ifadələr verib. Yada salaq ki, noyabrın 3-də barəsində 4 aylıq həbs-qətimkan tədbiri seçilən V.Mahmudov barəsində cinayət işinin istintaqı Baş Prokurorluğun Ağır Cinayətlərə Dair İşlər üzrə İstintaq İdarəsi aparır. V.Mahmudov Eldar Mahmudovun köməkçisi statusunda olsa da, bir çox hallarda nazir müavinlərindən artıq səlahiyyətli olub. İddialara görə, onun kabinetində bir neçə iri seyf olub. Həmin seyflərə iş adamlarından, müxtəlif vəzifə sahiblərindən, məmurlardan toplanan xəzərlər yığılıb. Sonradan həmin pullar kisələrə doldurularaq "Azəriqazbank"a daşınıb. Məlumdur ki, "Azəriqazbank" rəhbəri Çingiz Əsədullayevlə Eldar Mahmudovun çox yaxın münasibətləri var, sabiq nazir "vurulmuş"dan sonra Ç.Əsədullayev mətbuata açıqlamasında bu əlaqələri gizlətməyib. İstintaqda belə məlumatlar var ki, Eldar Mahmudov MTN-ə rəhbərlik etdiyi dövrdə ayrı-ayrı iş adamlarından alınan pullar "Azəriqazbank"a daşınaraq oradakı hesablara yatırılıb. Bu əməliyyatları V. Mahmudov rəhbərlik edib. MTN-də yığılan rüşvət pullarının kisələrə doldurularaq banka rahat daşınmasına hazırlıq görülmüşdür. Ç.Əsədullayevin Şahin adlı sürücüsü onun xidməti maşını - qara rəngli, Az 10 JO 900 nömrə nişanlı "Mitsubishi Pajero" ilə həftədə bir neçə dəfə MTN-ə gedərək oradan maşına yüklənən pul dolu kisələrlə banka qayıdıb. Pulun sürücüyə təhvil verilməsinə də Vüqar Mahmudov nəzarət edib. Sonradan "qara pul"lar xaricdəki bank hesablarına ötürülüb.

Vüqar Mahmudovun bu epizodlar üzrə dindirildiyi haqda məlumatlar var. Deyilir ki, yaxın zamanlarda Çingiz Əsədullayev də Vüqar Mahmudovun işi üzrə istintaqa dəvət edilərək həbs oluna bilər.

Buna qədər də mətbuatda "Azəriqazbank"da baş verən qanunsuzluqlar, neqativ hallar, müştərilərin aldadılması, qanunsuz pul köçürmələri və digər bu kimi hallar barədə müxtəlif yazılar dərc olunurdu. Ç.Əsədullayev deputat olduğu dövrlərdə adı Beynəlxalq Bankın dövlətin milyardlarla manat vəsaitinin talan edilməsi üzə çıxarıldıqdan sonra gündəmə gəlmişdi. "Beynəlxalq Bank işi"ndə dindirilən iş adamları arasında Çingiz Əsədullayevin adı da keçirdi. O dövrdə deputat olan bankir yayılan məlumatları təkzib etsə də, onun məhz Beynəlxalq Bankda külli miqdarda mənimləmə faktlarına görə hədəfə gəldiyi şübhə doğururdu. Əsasən MTN tərəfindən cəzalandırılan şəxslərdən yığılan pullar Vüqar Mahmudov tərəfindən toplanaraq bu haqda nazirə məruzə olunurmuş.

Belə xəbərlər var ki, Eldar Mahmudov "sağ əli" olan əmisi oğlunun ifadəsi əsasında həbs etmək istəyirlər. Artıq E.Mahmudovu 2 dəfə İstintaq İdarəsinə çağırılıb dindirilib. Sabiq nazirin istintaqda 3-cü çağırışda həbs olunması ehtimalı artıq dəqiqləşməkdədir.

□ E.HÜSEYNOV

İqtidar İlqar Məmmədovun azadlıq anonsunu verdi

Fuad Ağayev: "İlqar Məmmədovun özü məhkəməyə ərizə vermək niyyətində deyil"

REAL sədri İlqar Məmmədovun azadlığa buraxılması üçün Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin Azərbaycanla qarşı dekabrın 5-dən etibarən başladığı prosedürün nəticəsini göstərməkdədir. Artıq iki günlük susqunluqdan sonra ölkə iqtidarı buna reaksiya verib.

"Müstəqillik illərində Qərbdə və Avropada müəyyən dairelərin Azərbaycanla bağlı proseslərə ədalətli mövqeyə nümayiş etdirməməsi Azərbaycan ictimaiyyətini artıq son dərəcə narazı edir. Belə mövqeyin yeni bir nümunəsi dekabrın 5-də Avropa Şurasında İlqar Məmmədovla bağlı məsələnin müzakirəsi zamanı özünü göstərdi".

APA-nın məlumatına görə, bunu Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Xarici siyasət məsələləri üzrə köməkçisi - şöbə müdiri Novruz Məmmədov deyib.

Avropa Şurasının Azərbaycana qarşı qərəzli mövqedə olduğunu bəyan edən, qurumun Konvensiyasının 46.4-cü maddəsinin məhz bu qərəzdan doğan nəticə əsasında ölkəmizə qarşı tətbiq edilməyə çalışıldığını qeyd edən N.Məmmədov REAL sədrinin məhkəməyə müraciət etməsinin vacibliyinə də toxunub: "Qanunvericiliyə edilmiş dəyişikliklərə uyğun olaraq, 2017-ci il dekabrın 1-dən etibarən İ.Məmmədov məhkəməyə müraciəti əsasında cəza müddətinin 2/3 hissəsini çəkdiyinə görə şərti azadlığa buraxılma hüququna malik ola bilər. Bununla yanaşı, Azərbaycan tərəfi məsələnin digər həll yollarının axtarılması üçün konstruktiv danışıqlara gedə bilər".

ciətlər nəticəsində artıq Apelyasiya və Ali Məhkəmə bu işlərə baxıb. Bu baxımdan hesab edir-

rəm ki, belə müraciət barədə düşünməyə dəyər".

İ.Məmmədovun vəkili Fuad Ağayev onun məhkəməyə müraciət etmək niyyətində olmadığını söylədi: "Novruz Məmmədovun çıxışında təkəbr İlqar Məmmədovla bağlı yalnız bu fikirlər səslənməyib. Başqa variantların mümkün olmasına da toxunulub. Bu baxımdan deyirdim ki, qoy başqa variantlardan istifadə etsinlər, yəni hökumətin özü İlqar Məmmədovun azadlığa buraxsın. Onu deyim ki, İlqar Məmmədovun özü şərti azadlığa buraxılma ilə bağlı ərizə vermək niyyətində deyil".

□ Cavanshir ABBASLI

Deputatların mandatına 175-ci maddə təhlükəsi-təfərrüat

Tahir Kərimli: "Seçki Məcəlləsinə təklif edilən əlavə konstitusiyaya ilə ziddiyyət təşkil edir"

Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin dünən keçirilən iclasında deputatın etik davranış qaydalarını pozduquna görə cəzalandırılması səlahiyyətinin Mərkəzi Seçki Komissiyasına (MSK) verilməsi təklifinə baxılıb. İclasda bununla bağlı Seçki Məcəlləsinə dəyişiklik layihəsi müzakirə olunub. Məcəllənin hazırkı 175-ci (Milli Məclisin deputatının mandatdan məhrum edilməsi haqqında qərarın qəbul edilməsi) maddəsinə əsasən, Konstitusiyamızın 89-cu (Azərbaycan Milli Məclisi deputatlığında məhrumetmə və Milli Məclisin deputatlarının səlahiyyətlərinin itirilməsi) maddəsinin 1 hissəsinin 2-ci (Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından çıxarıldı və ya başqa dövlətin vətəndaşlığına qəbul edildikdə), 4-cü (dövlət orqanlarında vəzifə tutduqda, din xadimi olduqda, sahibkarlıq, kommersiya və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olduqda (elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla), 5-ci (özü imtina etdikdə) bəndlərdə göstərilən əsaslar olduqda, deputatın mandatdan məhrum edilməsi haqqında qərarı Mərkəzi Seçki Komissiyası qəbul edir. Bu əlavə qanuna daxil edildikdən sonra MSK deputatın özü səs vermədikdə, deputat həmkarının yerinə də səs verdikdə, etik davranış qaydalarını pozduqda və bözi digər hallar-

da onun mandatdan məhrum edilməsi məsələsini qaldıra və Milli Məclis üzvünü cəzalandıra biləcək.

Deputat Tahir Kərimli "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına keçirilmiş referendumda əlavə edildi ki, etik davranış qaydalarını pozduqda deputat mandatdan məhrum edilə bilər: "Mən o zaman da bildirmişdim ki, dünyada Azərbaycan yeganə dövlətdir ki, deputat etik davranışa görə mandatdan məhrum edilə bilər. Amma hər halda, bu məsələ ölkəmizin konstitusiyasına daxil edilib. Mən o zaman ona görə mandatdan məhrum edilməyə görə mandatdan məhrum edilməyə razı deyildim ki, deputatın mandatdan məhrum edilməsi üçün referendum keçirilməlidir. Və beləliklə çox qəribə vəziyyət yaranıb. Digər tərəfdən, biz məsələ qaldırılmışıq ki, deputat hansı etik davranış qaydasını pozanda mandatdan məhrum edilə bilər. Bunu bizim bilməyə haqqımız var axı. Etik qaydalar çoxdur axı. Yaxşı, bunu kim müəyyən edəcək? Belə çıxır ki, ya İntizam Komissiyası, ya da Milli Məclis müəyyən edəcək ki, bu mücərrəd məsələni. Müzakirələrə belə başa düşdüm ki, MSK məsələyə, sadəcə, prosedür qaydasında baxacaq. Bir növ MSK-ya, sadəcə, texniki məsələni həll etmək qalacaq. Yeni bu cür bir qanşiq vəziyyət yaranır".

□ Etibar SEYİDAĞA

ABŞ prezidenti Donald Trampın Qüds şəhərini İsrailin paytaxtı olaraq tanıması ilə bağlı qərarı bütün dünyada ciddi rezonans doğurub. Çərşənbə günü Ağ Evdə kabinet toplantısından sonra Tramp Qüdsün İsrail paytaxtı olaraq tanınacağı və ABŞ-ın İsraildəki səfirliyinin bu şəhərə köçürülməsinə bəyan edib. Tramp bu addımı "geçikmiş qərar" adlandıraraq və əlavə edib ki, "problemləri uğursuz strategiyamı yeniləyərək aşmaq mümkün deyil".

Artıq gecədən qərara reaksiyalar gəlməyə başlayıb. İsrail baş naziri Binyamin Netanyahu ABŞ prezidentinə təşəkkür edib və deyib ki, İsrail xalqı Trampa "əbədi minnətdar olacaq". Fələstin lideri Mahmud Abbas isə qərarı sərt tənqid edib. M. Abbas Trampın bu qərarının ABŞ-ın sülh prosesindən çəkilməsi anlamına gəldiyini deyib. Eyni zamanda Qüdsün Fələstin dövlətinin paytaxtı olduğunu bildirib.

Avropa Birliyi xarici əlaqələr nümayəndəsi, Britaniya, Almaniya baş nazirləri, Fransa prezidenti qərarı tənqid edib və tanımadıqlarını bildiriblər. Bundan başqa, müsəlman ölkələri də Trampın qərarını sərt şəkildə tənqid edib. Türkiyə xarici işlər naziri dərhal qərara münasibət bildirərək tənqid edib.

Rəsmi Bakı da hadisəyə münasibət bildirib. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev deyib: "Azərbaycan İsrail-Fələstin münaqişəsinin sülh yolu ilə həllini dəstəkləyir. Ölkəmiz Şərqi Qüdsün Fələstinin paytaxtı olmaqla məsələnin iki dövlət əsasında həllinin tərəfdarıdır".

Rəsmi Bakının sözcüsü əlavə edib ki, Azərbaycan cəlb olunmuş bütün tərəfləri məsələ ilə əlaqədar BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə riayət etməyə çağırır.

Səməvi dinlərin göz dikdiyi şəhər - Qüds

Qüds və ya Yerusəlim (yehudi dilində Yerusəlem - K.R.) şəhəri hər 3 səməvi dinin - İslam, Xristianlıq və Yehudiliyin müqəddəs şəhəridir. Hər 3 dinin müqəddəs kitabında Qüds müqəddəs məkan olaraq qeyd olunur. Qüdsün "gözü" isə onun mərkəzində yerləşən tarixi Məbəd Dağıdır. Hər üç dinin müqəddəs məkanı məhz burada yerləşir.

"Beyt əl-Maqdis" və ya "Beytül Müqəddəs" adlanan məbəd Quranda adı keçən həzrət Davud Peyğəmbərin zamanında inşa olunub. Ancaq rəvayətə görə, Həzrət Davud bu məbədin divarları bir adam boyu hündürükdə olanda vəfat edib. Tikintini və 12 məhəllədən ibarət olan Qüds şəhərini bütövlükdə inşa etdirib başa çatdırmaq Davudun oğlu Həzrət Süleymana nəşib olur. "Məscid əl-Əqsa"nın tikintisində qızıl, gümüş, yaqut və başqa zinet əşyalarından istifadə olunub, tikinti 7 ilə başa gəlib.

Hədislərə görə, ilk vaxtlarda məbədin adı "Beyt əl-Maqdis" kimi qeyd olunub Ancaq sonradan Quranda da nəql olunan "Məscid əl-Əqsa" adından istifadə olunmağa başlayır. Rəvayətə görə, Həzrət Süleyman nəsilən-nəslə keçən və içərisində Həzrət Musadan yadigar qalan qədim Tövrət nüsxəsinin olduğu Əhd sandığı (Tabutu Səkinə) "Məscid əl-Əqsa"ya qoyub. Eramızdan əvvəl 6-cı əsrdə Qüdsə hücum edərək işğal edən Assuriya hökmdarı Buhtunnasr (İbrancə-Nabuchodonosor-Nabuked-

Trampın Qüds qərarı dünyanı silkələdi

ABŞ prezidentinin addımını heç bir ölkə dəstəkləməyib, ancaq Vaşinqtonu bundan çəkəndirmək mümkün deyil; yəhudilər 2500 illik fasilədən sonra Qüdsü paytaxt edirlər

nazar) məscidi qarət edərək Bab ilə aparıb. Qüdsü ikinci dəfə eramızın 70-ci ilində Roma orduları işğal edib. Bu zaman "Məscid əl-Əqsa" yandırılıb qarət edilir.

Xristianlıqda da müqəddəs hesab olunan Qüds və ətrafı Həzrət İsayə (ə) bağlıdır. Bu səbəbdən də şəhərdə qədim xristian abidələri, ibadətqahları var.

Qüds müsəlmanların ilk qibləsi, yəni ibadət edərkən üzlerini tutduqları şəhər olub. Həzrət Məhəmməd (s.ə.s) bu şəhərdən "meraca" gedib. "Əl-Əqsa" Quranda mübarək məkan adlandırılıb, müsəlman ələmi üçün Məkkə və Mədinədən üçüncü müqəddəs məkandır. Məscidin adı Məhəmməd Peyğəmbərin (s.ə.s) sağlığında Məkkəyə ən uzaq yerdə olması səbəbindən "Məscid əl-Əqsa" adlandırılıb.

Daha sonra qiblə dəyişsə də, Peyğəmbərin "meraca" getdiyi məkan müqəddəsliyini qoruyub saxlayıb. 638-ci ildə ikinci xəlifə Ömər Suriyaya səfəri zamanı "Məscid əl-Əqsa"nı ziyarət edib. Məhz xəlifənin tapşırığı ilə məscid yenidən bərpa olunub və ibadətə açılıb. Eyni zamanda İslamın təkəllahlı dinlərə olan hörmətinin bir nümunəsi olaraq "Əl-Əqsa" məscidində həmin vaxt yəhudilərin də ibadət etməsi üçün icazə verilib. Həmçinin Qüdsdəki

xristian kilsələri də ibadətə açılıb. 1099-cu ildə Qüdsü işğal edən Avropa səlibçiləri ordusu şəhəri viran qoyur. Bu zaman xristian səlibçilər xristianlıq tarixində mühüm yeri olan "Məscid əl-Əqsa"nı da qarət edib yandırır. Daha sonra səlibçilərin Qüdsdəki hakimiyyəti dönməndə "Məscid əl-Əqsa" kilsəyə çevrilir. Ancaq xristianların Qüdsdə hakimiyyəti 88 il davam edir.

1187-ci ildə Səlahəddin Əyyubinin rəhbərlik etdiyi müsəlman orduları Qüdsü azad edir. "Əl-Əqsa" kilsə heykəllərindən təmizlənərək yenidən məscid kimi fəaliyyət göstərməyə başlayır. Bu dövrdən 1917-ci ilə qədər Qüds şəhəri müsəlmanların nə-

zərətində olur və orada hər hansı etnik və dini münaqişə baş vermir. 1918-ci ildə Osmanlı dağılır və Fələstin əraziləri Britaniya İmperiyasının nəzarətinə keçir. Bundan sonra bölgəyə yəhudi köçü sürətlənir və paralel olaraq ərəblərlə yəhudi qruplarının arasında qarşıdurmalar artır.

Beynəlxalq statuslu şəhərdən İsrail paytaxtına
Fələstində 1918-ci ildən 1947-ci ilə qədər davam edən toqquşmalar və ərazi münaqişələri nəticəsində BMT Fələstin statusunu müəyyən etməyə qərar verir. 1947-ci il noyabrın 29-da BMT Fələstin ərazilərində ərəb və yəhudi (İsrail və Fələstin) dövlətlərinin yaradılması ilə bağlı

qərar qəbul edir. Qərara görə, Qüds şəhəri beynəlxalq statuslu ərazi olmalı idi. Ancaq yəhudilər 1948-ci il mayın 15-də dövlət elan etsələr də, fələstinlilər dövlət yarada bilmir. 1949-cu ildə baş verən ilk ərəb-İsrail müharibəsində ərəblər məğlub olur və Qərbi Qüds və böyük bir ərazi İsrailin nəzarətinə keçir. Şərqi Qüds isə İordaniyanın nəzarətində keçir.

1967-ci ildə baş verən 6 günlük savaşa İsrail ordusu Misir, Suriya, İordaniya və Fələstin qüvvələrini məğlubiyətə uğradır. Suriyanın Colan təpələri, Misirin Sinay yarımadası və Şərqi Qüds İsrailin əlinə keçir. 1969-cu ildə avstraliyalı bir fanatik dindar "Məscid əl-Əqsa"nı yandırır. 1980-ci ildə isə İsrail Qüdsü İsrailin "əbədi və bölünməz paytaxtı" elan edir. İsrail parlamenti, hökumət Qüdsə köçürülür. Ancaq bu

qərar sülh prosesinə maneə yaratdığı üçün dünya ölkələri tərəfindən tanınmır. Bu səbəbdən də xarici ölkə səfirlikləri Qüdsdə deyil, Tel-Əviv şəhərində yerləşir.

Tramp yəhudilərə niyə sadıq çıxdı?
ABŞ əslində 1995-ci ildə Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanıyan qərar qəbul edib. Ancaq əvvəlki ABŞ prezidentləri Bill Klinton, Corc Buş və Barak Obama hər 6 aydan bir "milli təhlükəsizlik" səbəbi ilə qanunun tətbiqinə veto qoyub. Ancaq indi Tramp o vetonu davam etdirmədi.

Məsələ ondadır ki, Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanımağı Tramp hələ namizəd olarkən vəd edib. Hətta bu ilin mayında Qüdsə gedərək "Qərb divanında" (ağlama divanı da deyilir - K.R.) dua edən ilk ABŞ prezidenti oldu.

Bir sıra müşahidəçilərə görə, Tramp həm yəhudi lobbisinin dəstəyini almaq, xüsusən də Konqresdə dəstəyini artırmaq üçün bu addımı atıb. Qüds yəhudilər üçün xüsusi tarixi əhəmiyyət kəsb edir. Bu şəhərin İsrailin paytaxtı olması, 2500 illik fasilədən sonra tarixi İsrailin bərpası anlamına gəlir. Bu isə ənənəvi yəhudi siyasi ideologiyası üçün mühüm hadisədir. Heç şübhəsiz ki, bu addıma görə Tramp yəhudi lobbisinin ciddi dəstəyinə ümid edə bi-

lənəcək. Bu məsələnin daha bir həssas nöqtəsi isə siyasi gedişin gətirdiyi dividenddir. Bu il aprelin 7-də ABŞ ordusunun Suriya ərazisinə vurmaması Trampın reytinginə müsbət təsir etməklə yanaşı, ona olan təzyiqləri bir müddət zəiflətdi. Bu qərar istər-istəməz diqqəti Ağ Evdə baş verənlərdən çox Yaxın Şərqdə baş verənlərə çəkəcək. Aydın ki, hər nə qədər mübahisəli olsa da, amerikalıların üçün baxışın fərqli olması mümkündür. Görünür ki, Tramp və onun məsləhətçiləri bu amilləri nəzərə alırlar.

Bundan sonra nə olacaq?

Qeyd edək ki, 1980-ci ildə isə Qüds İsrailin paytaxtı elan edilib. Ancaq sülh prosesinə zərbə olması ehtimalına görə, heç bir dövlət, o cümlədən ABŞ Qüdsü İsrailin paytaxtı olaraq tanımayıb və səfirliyi bu şəhərə köçürməyib. Tramp isə özündən əvvəlkilərin etmədiyini etdi. Bir tərəfdən də Yaxın Şərqdə davam edən terror müharibəsi, müsəlman ölkələri arasında parçalanma Qüds qərarında təsirli olub. Çünki indi güclü etiraz gözlənilir. Səudiyyə Ərəbistanı İsrailə faktiki olaraq müttəfiqlik qurub, özü də hazırda Yəmənə müharibə aparır. Misir isə Sinay yarımadasında terrorçulara qarşı vuruşur. Üstəlik, Liviya, Yəmən, Suriya və İraq hadisələri nəticəsində müsəlman ölkələri arasında yaranan dərin çat, düşmənçilik vahid mövqedən çıxış etməyə imkan vermir.

Bu həqiqəti İsrail və ABŞ-da da bilirlər. Hər bir halda bu qərarın müharibəyə səbəb olacağı mümkün deyil. Ancaq BMT və İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı kimi beynəlxalq qurumlar hərəketə gəlib. BMT Təhlükəsizlik Şurası dekabrın 9-da Trampın Qüds qərarını müzakirə edəcək. Bununla əlaqədar 8 ölkə - Böyük Britaniya, Boliviya, Misir, İtaliya, Senegal, Uruqvay, Fransa və İsveç təcili iclas keçirilməsi təşəbbüsü ilə çıxış edib.

Dekabrın 13-də isə İstanbulda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının toplantısı keçiriləcək. Bunu isə İƏT dönmə sədri Türkiyənin prezidenti R.T.Ərdoğan açıqlayıb. O deyib ki, Trampın nə etmək istədiyini anlamaq bilməyib: "Qüds müsəlmanların, xristianların, qismən də müsəvilərin ibadətqahı kimi tanınır. «Məscid əl-Əqsa» müsəlmanların ilk qibləsidir. Belə bir qərar bölgəni əlovun içinə atmaqdır. Ey Tramp, sən nə etmək istəyirsən?! Siyasi liderlər qarşıdurmaq üçün deyil, barışdırmaq üçün mövcud olur. Hörmətli Tramp güclüyəm, o səbəblə haqlıyam deyirsən, yanılır. Haqlı olan güclüdür".

HƏMAS isə dekabrın 8-də İsrailə qarşı ümumxalq etirazı - "qəzəb günü" elan edib. Təşkilatın rəhbəri İsmayıl Haniyə İsrailə qarşı "yeni intifada" çağırışı edib. Haniyə deyib ki, xalq müqaviməti ilə Qəzzada olduğu kimi Qüdsdə də nəzarəti ələ ala biləcəklər. O, Trampın Qüds qərarına peşman olacağını deyib.

Trampın qərarından dərhal sonra Türkiyənin İstanbul şəhərində, Livanın paytaxtı Beyrutda Fələstin qaçqın şəhərciyində, eləcə də Qüdsün özündə və Fələstinin ərəblər yaşayan digər yaşayış məntəqələrində etirazlar başlayıb. ABŞ prezidentinin rəsmiləri, Amerika və İsrail bayraqları yandırılıb.

İsrail isə hələ çərşənbə günü erkən saatlardan Qüds ətrafına hərbi qüvvələri və əlavə polis qüvvələri cəlb edib. Bu qərarın Fələstində xalq etirazları - intifada hərəkatına səbəb olacağı gözlənilir.

□ **Kənan RÖVSƏNOĞLU**

Azərbaycanda növbədənənar prezident seçkilərinin keçirilməsi ilə bağlı qaydalarda dəyişiklik edilir. Bu, Seçki Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliyə əksini tapıb. Layihə əsasən, Məcəllənin 179-cu (Növbədənənar prezident seçkilərinin keçirilməsi) maddəsində növbədənənar prezident seçkiləri Mərkəzi Seçki Komissiyası tərəfindən təyin edildikdən sonra 3 ay yox, 60 gün ərzində keçiriləcək. Layihə Milli Məclisin Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin dünən keçirilən iclasında müzakirəyə çıxarılıb.

Seçki Məcəlləsinə belə bir dəyişiklik müzakirəyə çıxarılan gün Milli Məclisin üzvü Zahid Oruc növbədənənar prezident seçkilərinin keçirilməsi təklif ilə çıxış edib. Musavat.com-un xəbərinə görə, deputat gələn ilin oktyabrında keçirilməsi nəzərdə tutulan prezident seçkilərinin vaxtını 7 ay ön çəkməyi, 2018-ci ilin mart ayında keçirməyi təklif edir. Z.Oruc öz təklifini belə əsaslandırır: "Hazırkı realıqda İlham Əliyev Azərbaycanın vahidliyinin, bütövlüyünün və suverenliyinin yeganə təminatçısıdır. Dövlət rəhbəri kimi o, təkə hakimiyyət komandasını, iqtidar partiyasını deyil, bütövlükdə milləti öz güclü şəxsiyyəti ətrafında birləşdirən tək xarizmatik liderdir. Gələn il keçiriləcək prezident seçkiləri bir il öncə referendumda qəbul olunmuş yeni konstitusiyanın tələblərinə görə qarşıdakı 7 ildə dövlətimizə rəhbərlik edəcək şəxsi müəyyənləşdirməlidir. 2018-ci ilin noyabrından hesablayanda yeni hüquq-siyasi təqvimə görə prezidentin səlahiyyətləri 2025-ci ildə başa çatmalıdır. Ölkənin ikinci hakimiyyət qolu olan Milli Məclisə seçkilərin müddətini nəzərə alanda 8 il sonra ölkəmizin siyasi həyatı üçün xarakterik olmayan bir situasiya meydana çıxır. Fövqəladə hal sayılmasa da iki fərqli hakimiyyət orqanına-Ali icra hakimiyyəti və parlamentə seçkilərin 2025-ci ildə eyni ayda keçirilməsi hakimiyyətin dayanıqlığına mənfi təsir göstərir. Belə seçki kolliziyasından çıx-

maq üçün seçkilərin bir neçə ay irəli çəkilərək, gələn ilin mart ayında prezidentlik uğrunda marafona start verilməsi məqsədəuyğun olardı".

Ümid Partiyasının sədri İqbal Ağazadə bildirdi ki, növbədənənar prezident seçkilərinin hansı hallarda keçirilməsi barədə konstitusiyada konkret maddə var. Hətta indi növbədənənar seçki keçirilsə, onda gərəkdir konstitusiyada yeni dəyişiklik edilsin: "Çünki konstitusiyada yazılır ki, Azərbaycan Respublikasının prezidenti seçkisi hər 7 ildən bir oktyabr ayının üçüncü həftəsinin üçüncü günündə keçirilir. Necə ki, parlament seçkiləri ilə bağlı konstitusiyada aydın yazılıb seçkilər noyabr ayının birinci həftəsinin bazar günü keçirilməlidir. Növbədənənar prezident seçkilərinin keçirilməsi üçün prezidentin istefa verməsi qanunda əksini tapıb. Məgər prezident buna gedir? Növbədənənar seçkilərinin keçirilməsi üçün indi hansı zərurət hakimiyyət üçün yarandıqını isə deyə bilmərəm".

I.Ağazadə qeyd etdi ki, növbədənənar prezident seçkiləri keçirilsə və seçki mart ayında olsa, vaxtın az olması səbəbindən seçkiyə hazır deyillər: "Şəxsən biz hazır deyilik. Bizim planlaşdırdığımız qurultayımız may ayına nəzərdə tutulub. Rayon təşkilatlarımızda konfranslar keçirilməlidir. Hələ az rayonda konfranslarımız keçirilib. Bütün bunlar uzun prosesdurlardır. Biz mart ayında seçki keçirilməsinə hazır deyilik".

Növbədənənar prezident seçkisi ehtimalı - rəylər

Seçki Məcəlləsinə dəyişiklik və hakimiyyətə yaxın deputatın açıqlaması nədən xəbər verir?

ADP sədri Sərdar Cəlalov da qeyd etdi ki, növbədənənar seçkilərinin keçirilməsi ilə bağlı konstitusiyada maddə var: "Qeyd olunur ki, prezident öz vəzifələrini hər hansı bir səbəbdən yerinə yetirə bilməzsə və prezident özü könüllü şəkildə vəzifəsindən imtina edərsə növbədənənar prezident seçkisi keçirilə bilər. Bu gün ortada bu halların heç biri yoxdur ki, növbədənənar seçki keçirilsin. Əgər hakimiyyət növbədənənar seçki planlaşdırıbsa və növbədənənar prezident seçkilərinin keçirilməsi vaxtı qısaldılırsa,

bu, mənəcə, hakimiyyəti sıxışdıran hansısa siyasi təsirlə bağlıdır. Zahid Oruc 2025-ci ildə parlament və prezident seçkilərinin eyni ayda keçirilməsi üçün növbədənənar prezident seçkilərinə gedişməyə vacib sayır. Birincisi, dünyanın əksər ölkələrində bir neçə seçki eyni günə salırlar ki, dövlətin vəsaitlərinə qənaət olunsun. İkincisi, əgər bu iki seçkinin eyni ayda keçirilməsi zərurəti yaranıbsa, onda Zahid Oruc nə üçün növbədənənar parlament seçkiləri keçirilməsini təklif etmir? Alt qatda başqa məsələlər yox-

dursa, bunu təklif etsin. Seçkilərin bir ayın içində keçirilməsi məsələsini bəhanə edirlər sanki".

S.Cəlalov onu da bildirdi ki, əslində 2016-cı ilin sentyabrında keçirilən referendumdan sonra yeni konstitusiyaya qüvvəyə mindikdən dərhal sonra yeni prezident seçkiləri keçirilməli idi: "Referendumdan sonra meydana çıxan konstitusiyaya normalar bunu tələb edirdi. Lakin buna gedişmədi. O ki, qaldı bizim növbədənənar seçkiyə hazır olub-olmamağımıza, seçkilər formal keçirilir və biz də formal olaraq hazırlaşırıq".

VİP sədri Əli Əliyev isə növbədənənar seçkilərinin keçirilməsi ehtimalının olduğunu hələ iyul-iyul aylarında "Yeni Müsavat" a açıqlamasında bildirdiyini xatırladı: "Parlament müzakirəsinə çıxarılmış Seçki Məcəlləsi dəyişikliyi bu ehtimalı yüksəldir. Deməli, hakimiyyət geopolitik baxımdan seçkilərin önə çəkilməsində maraqlıdır. Mart ayı Rusiyada prezident seçkiləri olacaq və bu ay orada kampaniyanın ən qızgın dönməlidir. Putinin seçki nəticələri bi-

linməmiş Azərbaycanda seçkiləri bitirmək lazımdır. Bu bizim milli maraqlara cavab verən qərar ola bilər. Hesab edirəm ki, Azərbaycanda mart ayına seçkilər təyin ediləcəkdir".

AĞ Partiyasının sədri Tural Abbaslı isə növbədənənar seçkilərinin gözlənilən olduğunu bildirdi: "Hələ referendum keçirilib prezidentlik müddəti 5 ildən 7 ilə uzadılında və bundan sonra 2018-ci ildə prezident seçkiləri keçiriləcəyi dəqiqləşdikdə bu bəlli idi. MSK-nın seçkiləri daha qısa zaman kəsiyində keçirməsi təklifi də əslində bu plan üçündür. İndiki məqamda hakimiyyətin müxalifətdən çəkiniyi üçün buna getdiyini iddia etmirəm. Hakim dairədəki bu ehtiyatlılıq öz daxili rəhbərliyə hesablanıb. Güman ki, bu dəyişikliklər bir tərəfin digər tərəfi hazırlıqsız yaxalamasına hesablanıb. Bu dəyişikliklər ediləcəksə, bu, deməkdir ki, seçkilər oktyabrdan öncə olacaq. Ancaq yenə də qeyd edirəm ki, bu aldadıcı manevr də ola bilər. Yeni diqqəti növbədənənar prezident seçkilərinə çəkib, bu seçkiləri öz zamanında keçirə də bilərlər".

Fazil Məmmədov üçün həyəcan signalı çalındı

Sabiq nazirin fəaliyyətinin ən yüksək səviyyədə tənqid edilməsi onunla bağlı proseslərin yönünün dəyişəcəyi barədə müzakirələrə səbəb olub

Sabiq vergilər naziri Fazil Məmmədovun vəzifədən çıxarılması əsas müzakirə mövzularından biri olaraq qalmaqdadır. Xüsusilə yeni nazirin kollektivə təqdimatı zamanı Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyevin Fazil Məmmədovun fəaliyyətini tənqid etməsi sabiq nazirə bağlı proseslərin yönünün dəyişəcəyi barədə müzakirələrə səbəb olub. Bu onun üçün artıq həyəcan signalı hesab oluna bilər. Səhhətinə görə işdən alındığı deyilən F.Məmmədovun fəaliyyətinin hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən araşdırılacağını, özünün isə hətta həbs oluna biləcəyini proqnozlaşdırırlar da var.

Bu proqnozların özünü doğrultma ehtimalı nə qədərdir? F.Məmmədovun özü üçün də gözlənilməz olan (Prezident sərəncamı açıqlanmazdan bir neçə saat öncə o, nazirlikdə geniş kollegiya iclası keçirmişdi - red.) qərarın ardınca onun həbsi gələ bilermi?

Politoloq Qabil Hüseynli "Yeni Müsavat" a açıqlamasında dedi ki, R.Mehdiyevin

F.Məmmədovu tənqid etməsi vergi orqanlarında işin yaxşılaşdırılması məqsədi daşıyır: "Heç kimə sirs deyil ki, vergi sistemində nöqsanlar vardı. Xüsusilə xırd və orta sahibkarlar təbəqəsinə qarşı təzyiqlər olunurdu, onların sıxışdırılması açıq-aydın gözə çarpırdı. Prezidentin bu sahibkar təbəqəsinə qayğısı da göz önündədir. Yoxlamaların dayandırılması da bir-

başə dövlət başçısının bu mənasibətinin göstəricisidir. Düşünürəm ki, Fazil Məmmədov bu sahibkarlara qarşı müəyyən nöqsanlara yol verdiyinə görə

Ramiz Mehdiyev həm təkliflərinə verib, həm də yeni nazirə bir növ hansı sahələrə daha ciddi diqqət yetirməsinin gərəkdüyünü başa salıb."

Q.Hüseynlinin fikrincə, F.Məmmədovun qəfildən, əvvəlcədən məsələni, sabiq nəqliyyat naziri Ziya Məmmədov kimi səlahiyyətləri əlindən alınmadan çıxarılması ona qarşı planlı fəaliyyətlərin olmadığını göstərir: "Bu isə o deməkdir ki, Fazil Məmmədovla yollar daha mülayim ayrılır. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, Fazil Məmmədov hakimiyyətə daim sədaqətə qulluq edib. Həmişə öz mənafeyi ilə dövlətin mənafeyini uyğunlaşdırmağı bacarıb, çərçivələri aşmayıb".

İqtisadçı-ekspert, İqtisadi və Sosial İnkişaf Mərkəzinin rəhbəri Vüqar Bayramov Mikayıl Cabbarovun vergilər sahəsində məlumatlı olmaması barədə deyilənlərlə razılışdır: "Yeni nazir ixtisasca həm də iqtisadçıdır, ilk iş yerləri də sırf iqtisadi blok olub. Bu baxımdan, onun məlumatsız olduğunu düşünürəm".

V.Bayramov deyir ki, vergilər strateji sahədir: "Qeyri-neft sektorunun, sahibkarlığın inkişafında vergi siyasəti həlledici faktorlardan biridir. Vergi siyasəti liberal olacağına, qeyri-neft sektoru, sahibkarlıq inkişaf edəcək. Bu siyasət sərt olacağına, əksinə, hər iki sahədə inkişafa mənfi təsir göstərəcək.

Nələrin dəyişəcəyini proqnozlaşdırmaq çətindir. Amma gözləntilərimizi qeyd edə bilərik. Əsas gözləntimiz vergi siyasətinin liberallaşdırılmasıdır. Burada qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, Vergi Məcəlləsinin risk qi-

mətləndirməsinin aparılması kimi fəaliyyətlər ola bilər. Hesab edirəm ki, yumşaq vergi siyasətinə keçilməlidir. Bizdə gəlir və mənfəət vergisinin dərəcələri yüksəkdir. Onların azaldılmasına ehtiyac var. Bundan başqa, Əlavə Dəyər Vergisinin differensiallaşdırılmasına ehtiyac var. Gəlir vergisinin, xüsusən də aşağı həddinin azaldılması çox vacibdir. Vergi dərəcələrinin azaldılması siyasəti həyata keçirilməlidir. Vergilər Nazirliyi yalnız vergi toplayan bir qurum deyil, həmçinin bu sahədə dövlət siyasətinin müəyyənləşməsinə də rol oynayan qurumdur. Bu baxımdan, vergi siyasətinin dəyişməsinə də rol böyükdür".

V.Bayramovun sözlərinə görə, vergi orqanları ilə sahibkarlar arasında münasibətlər çox önəmlidir: "Ali Məhkəmənin yaydığı məlumata görə, ötən il və bu ilin birinci yansında vergi orqanlarına qarşı qaldırılmış məhkəmə iddialarının 63 faizindən çoxunda sahibkarların xeyrinə qərar çıxarılıb. Bu ondan xəbər verir ki, əslində sahibkarlarla vergi orqanları arasında daha sivil münasibətlərin formalaşmasına ehtiyac var. Vergi orqanları sahibkarların yanında olmalıdır, nəinki qarşısında. Bütün bunları nəzərə aldıqda, görürük ki, yeni vergilər nazirindən gözləntilər çoxdur. Onun görcəyi kifayət qədər işlər var. Ümid edək ki, yeni nazir bu işlərin öhdəsindən gələrək vergi sisteminin inkişafına nail ola biləcək".

Son günlərin əsas müzakirə mövzusu prezidentin iki nazirlə bağlı imzaladığı sərəncamdır. Deputat, Milli Məclisin İqtisadiyyat, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov "Yeni Müsavat"a müsahibəsində əvvəlcə bu mövzu ilə bağlı suallarımızı cavablandırdı.

- Vahid müəllim, vergilər naziri Fazil Məmmədovun xəstəlikdən əziyyət çəkması səbəbindən postundan uzaqlaşdırıldığını demisiz. Amma Fazil Məmmədov "Bir az xəstəliyinin" olduğunu söyləyib və əlavə edib ki, işdən çıxarılması prezidentin səlahiyyətində olan məsələdir. Ortaya çıxan qənaət budur ki, onun işdən çıxarılmasının əsas səbəbi heç də səhhətlə bağlı deyil...

- Birincisi, Fazil Məmmədov bu vəzifədə 17 ildir ki, işləyirdi. Ondan əvvəl də müəyyən qədər bank sistemində işləmişdi. Ümumiyyətlə, bu sistemi kifayət qədər bilən təcrübəli şəxs idi. O ki qaldı xəstəliyi məsələsinə, onun müəyyən problemləri var idi, bu gün də var. Özü də bunu etiraf edib. Yəni işdən azad olunmasının əsas səbəblərindən biri məhz budur. Yəqin gedib müalicə alacaq. İkincisi də Vergilər Nazirliyi çox strateji sahədir. Azərbaycanın dövlət büdcəsinin təxminən 70-80 faizi Vergilər Nazirliyi tərəfindən təşkil olunur. Bu mənada vergilərin necə tətbiq edilməsi, vergi sahəsində olan islahatlar və s. Azərbaycan iqtisadiyyatı üçün önəmlidir.

- 2016-2017-ci illərdə büdcədə nə qədər vergi kəsiri yaranıb?

- Elə bir böyük kəsir yaranmayıb. Ümumiyyətlə, vergilərin toplanması bütün dünyada problemdir. Dünya təcrübəsində verginin vaxtında ödənməsi ilə bağlı nə qədər cinayət işləri var. Azərbaycan da istisna deyil. Amma son illər vergi planları həmişə yerinə yetirilib. Vergi sistemində nöqsanlar da var, bunu heç kim inkar edə bilməz. 2016-cı ilin dekabrında biz çoxlu vergi islahatları həyata keçirdik. Bu islahatların həyata keçirilməsinin təşəbbüsünü də məhz Fazil Məmmədov oldu, yəqin ki, dövlət başçısı ilə razılaşdırıldı və komitəyə gətirildilər, biz qəbul etdik, yanvarın 1-dən qüvvəyə mindi. Amma bu gün yenə də vergi sistemində problemlər var, mən bunu inkar etmirəm. Ona görə də ciddi islahatlara start verilməlidir. Elə etmək lazımdır ki, Azərbaycan əhalisi, biznes strukturu ilə vergi sistemindəki münasibətlər tamamilə dəyişsin, şəffaflaşsın. Artıq şəffaf bir sistem yaransın ki, vergi sistemində problem olmasın.

- Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev Fazil Məmmədovun fəaliyyətini tənqid edib. Bu fakt sizə nə deyir?

- Ramiz müəllim təcrübəli siyasətçidir, iradlarını səsləndirib. Mən demirəm ki, Fazil Məmmədovun nöqsanı yoxdur.

- Mikayıl Cəbbarovun ölkənin iqtisadi sütunlarından biri olan qurumun rəhbərliyinə gətirilməsinə necə qiymətləndirirsiniz?

- Mikayıl Cəbbarov İqtisadi İnkişaf Nazirliyində 5 ilə yaxın işləyib, nazir müavini olub. Həm də İqtisadiyyat Universitetinin magistraturasını bitirib. İqtisadi

diyyatla əlaqədar müəyyən təcrübəsi var. Digər tərəfdən, təhsil naziri işlədiyi ilk gündən son günə qədər çalışıb ki, müəyyən islahatları həyata keçirsin. Yəni Mikayıl Cəbbarov özünü bir islahatçı kimi göstərib. Vergilər Nazirliyində də ciddi islahatlar aparılmalıdır. Həm vergi islahatları, həm kadr islahatları, həm də struktur islahatları ol-

çıxartmayaq, 2018-ci il prezident seçkisi ilidir. Həmişə seçki ilində Azərbaycana kənardan da təzyiqlər olur. Ona görə də belə bir vaxtda islahatlara getmək, struktur islahatları aparmaq o qədər də müsbət nəticə vermir. Bu proses onsuz da gedir. Lazım olanda cənab prezident hansısa struktur yaradır, bunlar onun səlahiyyətində

ləri var, bibisi oğludur. Yaşar Məmmədov Qubada 2 ildən bir az artıq icra başçısı işlədi. Ancaq bu müddətdə Qubada elə bir ciddi işlər görülmədi. Ona görə də müəyyən narazılıqlar var idi. Əhali də narazı idi, mən də.

- Yeni təyin olunmuş başçı Ziyəddin Əliyevi tanıyırsınız mı? - Təsərrüfatı bilən adamdır,

təklif verdi ki, AzTV ilə İTV-yə 44 milyon vəsait ayrılıb, ancaq bu vəsait hesabına ingilis dilində telekanal açmaq olar. Onun sözündə də həqiqət var, çünki açığını deyim, bir vaxt var idi İTV xalqın televiziyası idi. Amma bu gün demək olmaz ki, İTV xalqın televiziyasıdır. Bu gün bu kanal faktiki AzTV-nin filialına çevrilib.

barədə söz-söhbət çoxdur. Amma mən hesab edirəm ki, indiki şəraitdə, beynəlxalq aləmdə, regionda baş verən hadisələr, Azərbaycanda yenə də İlham Əliyevin prezident seçiləcək. Amma o da deyilir ki, ola bilər birinci vitse-prezident Mehriban Əliyevanın da namizədliyi irəli sürülsün. Yəni 2018-ci il prezident seçkisi

"Hansısa oliqarxın rayonlara "krişə"liq etməsi düzgün deyil"

Vahid Əhmədov: "2018-ci ildə bu iki nəfərdən biri prezident seçiləcək"

malıdır. Düzdür, orda kifayət qədər yüksək mütəxəssislər, departament rəhbərləri, müavinlər var. Amma yeni nazir islahatlara start verəcəksə, əlbəttə, biz yüksək nəticəsinə görə-cəyik.

- Hazırda sahibkarların fəaliyyəti üçün normal mühit varmı?

- İndi mən deyə bilmərəm ki, rahat mühit var. Çünki çoxlu şikayətlər alınır. Sizin qəzətdən də oxudum ki, Gədəbəydə sahibkarlıq necə incidir. Bununla bağlı mənə də məktub gəlib, müvafiq qurumlara müraciət etmişəm. Yəni belə hadisələr çoxdur. Özü də yalnız vergi sistemi ilə əlaqədar deyil, digər sahələrdə də bu proses gedir. Amma cənab prezidentin qarşısı qoyduğu əsas məqsəd, Strateji Yol Xəritəsi-hansı ki, 11 sahəni nəzərdə tutur- sahibkarlar üçün normal şəraitin yaradılmasını nəzərdə tutur. Bizim də vergi sistemi ilə əlaqədar təkliflərimiz var. Məsələn, Milli Məclisdə məsələ qaldırmışam ki, ƏDV diferensiallaşdırılsın. Yəni bütün mallara eyni vergini tətbiq etmək düzgün deyil.

- Bu təklifi yeni nazirə təqdim edəcəksiniz?

- Aynca yox. Çünki təklifdən xəbərdardırlar. Nazirlik bu təklifi əleyhinə olmayıb. Biz komitədə müzakirə apardıq, sonradan nədənsə təklif kənara qoyuldu. Ancaq bizim vergi sistemi ilə əlaqədar təkliflərimiz də var.

- 2018-ci ildə kadr islahatlarının həyata keçiriləcəyi, Nazirlər Kabinetinin rəhbərinin də əvəzlənəcəyi, ümumən sistemin ASAN-laşdırılacağı iddiası var. Bu barədə nə deyə bilərsiniz?

- Belə söz-söhbətlər mətbuatda çox gedir. Hansısa nazir işdən çıxarılanda bütün strukturla, islahatlarla əlaqədar suallar verilir. Azərbaycanda struktur islahatları faktiki olaraq aparılır. Prezident Administrasiyasında müşavirlik institutu ləğv edildi, köməkçi institutu bərpə edildi. Nazirlər Kabinetində struktur dəyişiklikləri aparıldı, bir sıra şöbələr ləğv edildi. Nəqliyyat Nazirliyi Rabitə Nazirliyi ilə birləşdirildi. Bu iş davam edəcək. Bir meqamı da yaddan

olan məsələlərdir. Ona görə də gözlənilirəm var. Çünki Azərbaycan demokratik dövlət quruculuğu yolundadır və bizim üçün struktur dəyişikliyi, islahatların gedişi çox böyük əhəmiyyət kəsb edir.

- Ziya Məmmədov, Fazil Məmmədov, bəs sonra kim?

- Vallah mən nə deyim? Bu, cənab prezidentin səlahiyyətində olan məsələlərdir...

- Dövlət büdcəsinin müzakirəsi zamanı ciddi məsələlərə toxundunuz. Hətta hökumətə konkret sualınız oldu ki, "deyirsiniz ölkədə inhisar yoxdur, elə isə niyə Rəqabət Məcəlləsini qəbul etməirsiniz?" Sualınıza sonradan qeyri-rəsmi də olsa, cavab aldınız mı?

- Yox, cavab almadım. Amma müəyyən narazılıqlar oldu ki, niyə mən bu məsələlərə toxunuram. Biz məsələ qaldırdıqdan sonra təklif də veririk ki, bunu necə həll etmək lazımdır. Mən niyə inhisarçılığın aradan qaldırılmasını tələfəriyəm? Çünki əgər biz sahibkarlığı inkişaf etdirməyi, bazarda azad rəqabətin olmasını istəyiriksə, mütləq Rəqabət Məcəlləsini qəbul etməliyik. Bu, beynəlxalq aləmdə qəbul olunan məsələdir. Mən demirəm ki, qəbul edilən ki, Azərbaycanda hər şey öz yerini tapacaq. Amma müəyyən qədər azad rəqabətin bərpasına, o cümlədən qiymət siyasətinə öz təsirini göstərəcək. Hansı ki, ölkədə qiymət siyasəti ilə əlaqədar problemlər var.

- Adətən Qubanın sabiq naziri Ziya Məmmədovun təsiri varmı? Çünki əgər biz sahibkarlığı inkişaf etdirməyi, bazarda azad rəqabətin olmasını istəyiriksə, mütləq Rəqabət Məcəlləsini qəbul etməliyik. Bu, beynəlxalq aləmdə qəbul olunan məsələdir. Mən demirəm ki, qəbul edilən ki, Azərbaycanda hər şey öz yerini tapacaq. Amma müəyyən qədər azad rəqabətin bərpasına, o cümlədən qiymət siyasətinə öz təsirini göstərəcək. Hansı ki, ölkədə qiymət siyasəti ilə əlaqədar problemlər var.

- Qiyamət günündən artırı. Düzdür, İqtisadi İnkişaf Nazirliyi müəyyən işlər görür. Ancaq bu, kifayət deyil. Çünki bu, hökumət səviyyəsində kompleks şəkilə həll olunması məsələsidir. Ona görə də məcəllə mütləq qəbul olunmalıdır. Bizə deyiblər ki, 2018-ci ilin yaz sessiyasında ola bilsin bu məsələ gündəliyə salınsın və qəbul olunsun.

- Bir neçə gün əvvəl Quba Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Yaşar Məmmədov vəzifəsindən azad olundu. Ancaq daha çox müzakirə olunan Ziya Məmmədovun keçmiş başçısı zəngi və "birdən çarşansa ha" mesajı oldu. Bu zəngin açması, sizcə, nədir?

- O özü də dedi ki, Ziya Məmmədovla qohumluq əlaqə-

"Mən demirəm ki, Fazil Məmmədovun nöqsanı yoxdur"

yl idarəsinin tanınmış mütəxəssisi olub. Əsas odur ki, insanlarla işləməyi bacarır. Yəqin ki, Qubanın inkişafında onun müəyyən rolu olacaq. Onunla həlləlik görüşməmişəm.

- Adətən Qubanın sabiq naziri Ziya Məmmədovun təsiri varmı? Çünki əgər biz sahibkarlığı inkişaf etdirməyi, bazarda azad rəqabətin olmasını istəyiriksə, mütləq Rəqabət Məcəlləsini qəbul etməliyik. Bu, beynəlxalq aləmdə qəbul olunan məsələdir. Mən demirəm ki, qəbul edilən ki, Azərbaycanda hər şey öz yerini tapacaq. Amma müəyyən qədər azad rəqabətin bərpasına, o cümlədən qiymət siyasətinə öz təsirini göstərəcək. Hansı ki, ölkədə qiymət siyasəti ilə əlaqədar problemlər var.

- Elə bir fikir yoxdur. Ümumiyyətlə, buna ehtiyac da yoxdur. Son vaxtlar icra başçıları faktiki olaraq özləri fəaliyyət göstərirlər, Prezident Administrasiyası, onun regionlar şöbəsi ilə çox ciddi əlaqələri olur. Regionlar şöbəsinin rəhbəri cənab Zeynal Nağdəliyev mütəmadi olaraq icra başçıları ilə görüşür, onlara köməklik göstərir, o cümlədən Administrasiya rəhbəri Ramiz Mehdiyev. Ona görə də hansısa oliqarxın rayonlara "krişə"liq etməsi düzgün deyil. Çünki təyin olunan icra başçısı sərbəst olmalıdır və rayonun iqtisadi-siyasi məsələlərinə də cavab verməlidir.

- Bütçə müzakirələrinin yekununda hökumət müəyyən dəyişikliklərə getdi. Nəticədə nə razı qaldınız?

- İlk dəfə olaraq müəyyən ciddi problemlər öz həllini tapdı. Məsələn, ehtiyac meyarı 14 manat artırıldı, əlillər, uşaqlarla və s. əlaqədar 150 milyon vəsait əlavə edildi. Əlbəttə, daha çox vəsait ayırmaq olardı. Fikir verirsinizsə, Qüdrət Həsənzadə

- Sonuncu dəfə İTV-də nə zaman olmuşunuz?

- Artıq 2 ildir mən ora getmirəm. Qabaqlar canlı verilişlər olurdu, əhalini maraqlandıran məsələlərdən danışılırdı. İndi mən bir dənə canlı efir görmürəm. Hansı ki, İTV birbaşa əhali ilə işləməlidir.

- Putin növbəti dəfə prezidentliyə namizəd olacağını açıqladı. Bu qərar dünya və Azərbaycan üçün nə vəd edir?

- Gələn ilin oktyabrında bizdə də prezident seçkisi olacaq, müəyyən hazırlıqlar gedir. Əlbəttə, Putinin prezident seçilməsi bölgəyə də təsirini göstərəcək. Putin kifayət qədər təcrübəli dövlət başçısıdır və Rusiyanın mənafeyini qorumaq üçün əlindən gələni edir. Onun prezidentlik müddətində Rusiyanın iqtisadi sahəsində problemlər olsa da, hərbi sahədə çox ciddi uğurlar əldə olunub. Faktiki olaraq Rusiya dünya dövlətləri içərisində öz mövqeyini möhkəmləndirib. Azərbaycanla da münasibətləri də həmişə yüksək səviyyədə olub. Düzdür, müəyyən təzyiqlər, problemlər olub, iri, beynəlxalq layihələrin həyata keçirilməsində fikir ayrılıqları olub. Amma dövlət başçımız həmişə öz mövqeyini ortaya qoyub.

- Rusiya seçkiqabağı Azərbaycanda üçün sürpriz hazırlaya bilər mi?

- İnanmıram. İndi Azərbaycanda kimin prezident olacağı

bu iki nəfərdən biri prezident seçiləcək. Faktiki olaraq bu, əhali tərəfindən də müsbət qarşılanır. Çünki İlham Əliyevin yürütdüyü siyasət Azərbaycanda stabilliyin, müstəqilliyin qorunub-saxlanmasına xidmət edir və bu, bizim üçün önəmlidir. Yenə də deyirəm, ola bilər prezident seçkilərində Azərbaycana yenə təzyiqlər olsun, müəyyən qruplar peyda olsun, kimisə ortaya çıxartınsınlar, necə ki, 2013-cü ildə olmuşdu. Amma realıq budur ki, hal-hazırda prezidentliyə namizəd olacaq iki nəfərin haqqında daxildə və xaricdə çox müzakirələr gedir. Seçkidən sonra mən Azərbaycanda çox ciddi islahatlar gözləyirəm, həm struktur islahatları, həm instusional islahatlar. Cənab prezident Strateji Yol Xəritəsini təsdiqlədikdən sonra müəyyən qədər inam yarandı ki, Azərbaycanda islahatlara gediləcək. Amma sonradan yenə neftin qiymətinin müəyyən qədər artması, 60 dolları keçməsi elə bil arxayınçılıq yaratdı. Mən nəyə görə Neft Fondundan transfertin əleyhinəyəm? Çünki transfertin edilməsi Azərbaycan hökumətində müəyyən arxayınçılıq yaradıb. Yeni qeyri-neft sektoru inkişaf etməsə də, sabah biz Neft Fondundan götürüb büdcəyə ata bilərik. Ancaq belə olmamalıdır.

- Deputat Səməd Seyidov bildirib ki, Azərbaycan Avropa İttifaqına inteqrasiya tərəfdarı deyil. Siz bu haqda nə düşünürsünüz?

- Azərbaycan gec-tez Avropa İttifaqı ilə saziş imzalayacaq, buna müəyyən qədər vaxt lazımdır.

- Bəs Gömrük İttifaqı ilə necə?

- Gömrük İttifaqı, Avrasiya İttifaqı, KTMT ilə bağlı məsələlərdə müəyyən problemlər var. Bizim Qarabağ kimi böyük problemimiz. Yaxın gələcəkdə bu məsələnin öz həllini tapacağına ümid yoxdur. Çünki gedən danışıqlar onu göstərir. Nə Avropa, nə Rusiya, nə Amerika bu məsələnin həllində maraqlı deyil. Cənab prezidentin atdığı addımlar tamamilə doğrudur. Biz öz ordumuzu daha da gücləndirməklə torpaqlarımızı azad etməliyik.

- Qüds nümunəsi də göstərdi ki, Şuşanı yalnız savaqla azad etmək mümkündür...

- Ancaq.

□ Elşad PAŞASOY
□ Yeni Müsavat

Yox eləmək modeli

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

"Dünya başdan-başa yanmaqda ikən bu nə gülüş, nə sevinçdi? Gecəyə gömülənlər, siz niyə işiq axtarırsınız?"
(Budda)

Bizim cəmiyyətdə insanlar arasında münasibətlər adətən saxtadır. O üzəndən, bir ananı dörd qızı ilə birgə öldürüb 3 il müddətinə bu dəhşətli cinayəti gizlətmək mümkün olmuşdur. Başqa vaxt insanların şəxsi həyatına hər cür burun soxan cəmiyyətimiz nədənsə insanlar yoxa çıxarkən tükünü də tərpetmir. Bax bu "nədənsə"nin köklərini ciddi araşdırmalıyıq.

İnsanların ünsiyyətinə, bağlantılarına səbəb olan şəraitlər, sistemlər vardır. Örnək üçün, bələdiyyə seçkiləri. Ümumiyyətlə, hər hansı dövlət qurumuna seçkilər. Seçkilər vətəndaşın bir növ özünü dövlətə göstərmə formasıdır. Bu zaman adlı seçici siyahıları hazırlanır, bələdiyyə üzvlüyünə, deputatlığa namizədlər verilir və sairə. Bizdə avtoritar sistem olduğu üçün demokratiyaya - xalqın hakimiyyətinə yer yoxdur. Həmin xalq hara yox olur-olsun, kimin nə vecinə? Seçkiyə gəlmirsən, cəhənnəmə gəl. Onsuz axırda qutulara bülletenləri basan müəllimlər həmişə tapılır. Həmin müəllimləri qoruyan hüquq-mühafizə əməkdaşları da həmçinin. Qurdalasan həmin dövrdə yerli hüquq-mühafizə orqanına rəhbərlik etmiş şəxs hansısa nazirin "qahımı", hansısa məmurun qardaşı oğlu çıxacaqdır. (Məsələn, Salyanın polis rəisi nəqliyyat naziri Ziya əkənin qardaşı oğlu olmuşdu bir müddət. Ziyanı vurublar, o üzəndən rahat yazıram, başqası olsa yaza bilməzdim). Sözləşmə, görəsən həmin 5 nəfərin qətlini indi hansı ilin cinayət statistikasına daxil edəcəklər? Axı biz cinayətlərin açılma faizinə görə dünya lideriyik. Gəlin Dağlıq Qarabağ üzrə statistika-mıza dürtüdükdə, bitsin getsin. Nəzarətsiz ərazidir, nə desən olar. Doğrudur, Salyan Qarabağdan uzaqdır, ancaq nə dəxli, hamısı vətən torpağıdır. Üstəlik Salyanda Qarabağlar adından kənd də var.

Görəsən, dünyada başqa hansısa xalqın dilində "Səni yox eləyərim" kimi hədə-qorxu forması varmı? Mən rastlamamışam. Görünür bizdə insanı yox eləmək tarixi-etnik köklərə malikdir. Məlikməmmədin quyuda ipinin kəsilməsi, yox edilməsi əhvalatı bunun obrazıdır. Necə deyirlər, insan var, problem də var. İnsan yoxdur, problem də yoxdur. Azərbaycan xalqı bu mənada nirvanaya çatmışdır.

İnsanın cəmiyyət arasına çıxma üsullarından biri təhsildir. Belə görünür o 4 yazıq qızın heç bir təhsili olmayıb. Məktəb yoxdursa, məktəb yoldaşı da yoxdur. Səni itirib-axtaracaq kollektiv yoxdur. Bura bir quş qoyaq, keçək o biri bölmələrə.

İşsizlik kütləvi şəkildədirsə, 5 nəfəri yox eləmək bu yöndə də asanlaşır. Çünki bu adamların hər hansı iş yerində bir öhdəliyi, qrafiki-filanı olmamışdır. Kobo Abenin "Qumluqdakı qadın" romanının qəhrəmanı kimi, lap istəsən onları bir qum çalısında gizlət, orda ömürlərinin sonuna qədər qum təmizləməyə məcbur qoy. Elə bu son hadisədə canilərlər qətlə yetirdiklərinin guya Türkiyəyə işləməyə getdiyini deyirmişlər, iz azdırmışlar. Ancaq insanların kütləvi, ailəlikcə, bəzən nəsilillikcə xarici ölkələrə dolanışıq ardınca getdiyi ölkədə belə azdırcılıq asanlaşmırmı?

Buyurun. Model - bir insanı (indiki halda beşini) yox eləməyin şəkli sizə yetərinə aydın oldumu? Seçki yox, təhsil yox, iş yox, gələcək yox, ümid yox, inam yox... Yoxa çıxmış bir cəmiyyət var ortada. Atlantida obrazdır əslində, dünya tarixində ona uyğun çoxlu cəmiyyətlər olmuşdur, biri də indi bizim yaşadığımız ölkədir. Cırtanların yaşadığı Atlantidadır bizimkisi. Yaşay-yaxşı fikirləşin, bəlkə sizin özünüzdə də yox eləyiblər? Mənim kimi. Hərçənd, bu media əlaqəsi bizim hələ yox olmadığımızın cüzi əlamətlərindən biridir. Mən burdan səs salıram, siz ordan oxuyursunuz. Beləcə guya var oluruq.

Bax, kütləvi informasiya vasitələri də cəmiyyəti yox olmaqdan qoruyan ciddi bir sistemdir. "Danış, səni görüm" - müdriklər demişkən. Ancaq bu gün azərbaycanlıların danışmağa, dərindən deməyə nə qədər imkanı, neçə qəzeti, neçə ekranı qalmışdır? Burada səni ancaq tam yox olanda axtarmağa başlayırlar, o da 3 il sonra tapalar-tapmayalar...

Ermənilər indi də ABŞ prezidenti Donald Trampın Qüdsü İsrailin paytaxtı elan etməsi haqda birtərəfli qərarından sevinçək olublar. Hərçənd rəsmi İrəvan, xarici işlər naziri Edvard Nalbəndyan ehtiyatlı mövqə sərgiləyib. Yəqin ki, İslam ölkələrinin, xüsusən də xaricə mühüm "nəfəslik" rolunda olan İranın qəzəbinə tuş gəlməmək üçün.

Musavat.com-un məlumatına görə, İragir.am saytı tələm-tələsik Dağlıq Qarabağdakı separatçı qurumu da Trampın tanınmasını "vaxtı çatdığı" yazıb. Guya İsrail-Fələstin məsələsindəki kimi, Qarabağ məsələsi ətrafındakı reallıqlar bunu tələb edir. Beləcə, harada separatçı hərəkat var, separat qərarlar verilir, orada mütləq erməni "dudka"sının səsi gəlir. Hərçənd heç Ermənistanın özü indiyədək Dağlıq Qarabağdakı qondarma qurumun "müstəqilliyini" tanımayıb.

Kataloniyadakı müstəqillik referendumundan sonra da ermənilər həşirə düşmüşdülər. Ora hətta Xankəndindən separatçı ünsürlərdən ibarət emissarlar göndərilmişdi - həmrəylik ifadə eləmək üçün. Sonrası məlumdur. Erməni separatçıları umsuq oldular. Öz məyusluqlarını isə belə kamifulyaj eləməyə çalışdılar ki, guya Qarabağ problemi başqa konfliktlərə bənzəməz.

Müəyyən mənada doğrudur, bənzəməz: bu, Qarabağ münasibətindən, separatçılıqdan daha çox, bəzi böyük güclərin himayəsi ilə Ermənistanın Azərbaycana qarşı 100 ildir davam edən əsassız ərazi iddiasından qaynaqlanan bir konfliktidir. Əsas özəllik - bu.

Ancaq hələ ki bu iddiaların altını ən çox elə ermənilərin özləri çəkməkdədirlər. Artıq Ermənistan adında dövlətin yerində Rusiyanın vassalı, marioneti olan Ermənistan mövcuddur. Özünün ağır blokada şəraiti ilə, getdikcə daha da pisləşən iqtisadi-sosial durumu ilə, əhalisinin ildən-ilə xaricə güclənən kütləvi köçü ilə, işğalçı orduya çağırışçı problemi yaşaması ilə və s. Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ədroğanın təbirincə desək, Ermənistan indi blokada vəziyyətindən çıxmağın yolları barədə düşünsə, daha yaxşı olar.

Yeri gəlmişkən, bu arada təcavüzkar ölkənin nəqliyyat blokadası daha da güclənmişdir. O xüsusda düşmən ölkə üçün bəd xəbər olacaq iki təzə faktı diqqətə çatdıracağıq. Onlardan biri odur ki, 2018-ci ilin ilk rübündə Özbəkistan Bakı-Tiflis-Qars dəmir yolu xəttinə qoşulacaq, tranzit yükdaşımalarına başlayacaq. "APA-Economics"-in "RIA Novosti" agentliyinə istinadən verdiyi xəbərə görə, bu barədə Özbəkistan prezidenti Şövkət Mirziyoyevin imzaladığı fərmanın mətnində deyilir.

Daha iki dövlət Ermənistanın izolyasiyasına qoşuldu - işğalçının mühasirəsi daralır

Özbəkistan və Hindistan gələn ilin yanvarından Avropa və Rusiyaya yüklərini BTQ və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizi ilə daşımaq qərarı verdi; düşmən ölkə üçün bir bəd xəbər də var...

İmzalanan fərmanla Özbəkistanın 2018-2022-ci illəri əhatə edən nəqliyyat infrastrukturunun daha da təkmilləşdirilməsi və xarici yükdaşıma marşrutlarının diversifikasiyasına dair dövlət proqramını təsdiqlənib. Proqrama Bakı-Tiflis-Axalkalaki-Qars dəmir yolu xətti ilə pilot qaydada tranzit yükdaşımalarının həyata keçirilməsi bəndi də yer alıb.

Qrafikə əsasən, ilk yükdaşımaların həyata keçirilməsinə 2018-ci ilin ilk rübündən etibarən başlanılması nəzərdə tutulub. Proqramda Özbəkistanın Azərbaycan-Gürcüstan-Türkiyə-Avropa Birliyi vahid nəqliyyat dəhlizinin formalaşdırılmasında iştirakı da nəzərdə tutulur.

Hindistan isə 2018-ci ilin yanvarından öz yüklərini Rusiyaya İran və Azərbaycan vasitəsilə çatdırmağa hazırlaşır. "Yeni Müsavat" haqqın.az-a istinadla xəbər verir ki, bu barədə "IndiaToday"ə ölkənin Aksizlər və Gömrük üzrə Mərkəzi Şurasının komissarı Sandeep Kumar deyib.

Onun sözlərinə görə, Hindistan "Şimal-Cənub" beynəlxalq nəqliyyat dəhlizinə qoşulduqca daşınmanın həcmi daha da artırılacaq. Hindli məmur onu da deyib ki, ölkə-

nin gömrük departamenti yükdaşıma üçün əlverişli olan bu marşrutdan istifadə üçün müxtəlif sektorlardan çoxsaylı sifarişlər almaqdadır.

Qeyd edək ki, ilkin mərhələdə 5 milyon ton yük daşınmasını nəzərdə tutan "Şimal-Cənub" dəhlizi ilə yükdaşımaların tədricən 10 milyon tonuna satdırmaq nəzərdə tutulur ki, bu da Azərbaycanın Bakı-Tiflis-Qars dəhlizi ilə nəzərə alınmaqla, regional xab ölkə (həllədiçi həlqə) kimi statusunu daha da gücləndirəcək. Paralel şəkildə işğalçı Ermənistanın nəqliyyat blokadası bir az da güclənəcək, onun kasad büdcəsi növbəti gəlir şansı olmadan məhrum olacaq. Əlavə edək ki, az öncə Əfqanıstan və Çin də BTQ-yə qoşulmaq niyyətlərini bəyan edib...

Ermənistan üçün bir bəd xəbər daha var. Söhbət Azərbaycanla Türkiyə arasında son vaxtlar yeni hərbi ittifaqın qurulması yönündə atılan addımlardan gedir. Bakıda dünən başa çatan Azərbaycan-Türkiyə 10-cu Yüksək Səviyyəli Hərbi Dialoq iclası buna sübutdur.

Müdafiə Nazirliyinin məlumatına görə, hərbi dialoq çərçivəsində işçi qrupları Azər-

baycanla Türkiyə arasında təhlükəsizlik, hərbi, hərbi-texniki, hərbi tibb, hərbi təhsil, hərbi sənaye və digər sahələrdə əlaqələrin geniş spektrini nəzərdən keçirib, qarşıda duran tapşırıqların yerinə yetirilməsi üçün əsas fəaliyyət istiqamətləri müəyyən ediblər. Sonda isə Azərbaycan Müdafiə Nazirliyi ilə Türkiyə Baş Qərargahı arasında Azərbaycan-Türkiyə Yüksək Səviyyəli Hərbi Dialoq iclasının yekunlarına dair protokol imzalanıb.

Hərbi ekspertlərə görə, bu, elə yeni hərbi ittifaqın, həmçinin Azərbaycanda Türkiyə hərbi bazasının qurulması yönündə atılan mühüm addımlardan biridir. Yeni erməni tərəf Dağlıq Qarabağa münasibətdə boşuna "Qüds prezidenti" ümidi ilə yaşayır. Nə Qarabağ, nə Şuşa heç vaxt belə aqibət yaşamayacaq. Bu ərazilər he vaxt erməni torpağı olmayıb, olmayacaq da - Dağlıq Qarabağda azərbaycanca yazılmanın yerinə müvəqqəti olaraq erməni hərfləri "bitsə" də.

Müharibənin yalnız birinci fazası bitib. İkinci faza olmağa bilər, işğalçı tərəf vaxt varkən fəlakətli yolun yarısından geri dönmə bilsə...

☐ "Yeni Müsavat",
☐ Analitik xidmət

ABŞ prezidenti Donald Trampın Qüdsü İsrailin paytaxtı kimi tanıması müsəlman dünyasını ayağa qaldırır. Artıq bununla bağlı dekabrın 13-də İstanbulda İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına (İƏT) üzv ölkələrin fəvqəladə iclası keçiriləcək. Toplantıya Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan ev sahibliyi edəcək.

Bu barədə prezidentin mətbuat katibi İbrahim Kalın məlumat yayıb. O, Ərdoğanın qərara reaksiya göstərdiyini və Fələstinin dövlət başçısı Mahmud Abbas başda olmaqla, ərəb və İslam dünyasının, eləcə də Malayziya, Tunis, İran, Qətər, Səudiyyə Ərəbistanı, Pakistan, İndoneziya kimi dövlətlərin rəhbərləri ilə telefon danışığı apardığını və bu danışıqların davam etdiyini bildirib.

İ.Kalın onu da bildirib ki, Ərdoğan çağırış məktubu yayaaraq, Qüdsün statusuna və bölgə sülhünə dair həssaslıq göstərən proses qarşısında İslam ölkələri arasında mövzu ilə bağlı birgə hərəkət etmək və koordinasiya yaratmaq üçün İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının növbədənkenar zirvə yığıncağını çağırıb.

Azərbaycanın bu yığıncaqda mövqeyi indidən ciddi müzakirələr doğurub. Çünki bu toplantıda əsas hədəf ABŞ və İsrail olacaq. Növbədənkenar iclasda isə iştirak edəcək hər bir ölkə veriləcək qərarın ya lehinə çıxmalıdır, ya da buna məcburdur. Bu da Azərbaycan-İsrail əlaqələrinə və Azərbaycan-Qərb münasibətlərinə təsirsiz ötürməyə bilər.

Amma istənilən halda rəsmi Bakının Qüdsün birtərəfli qaydada İsrail paytaxtı kimi tanınmasına qarşı çıxacağı realdır. Azərbaycan XİN-in ilkin açıqlaması da belə deməyə əsas verir. Digər tərəfdən, Azərbaycan İƏT-ə böyük önəm verir. Çünki

bu quruma üzv ölkələr Dağlıq Qarabağı Azərbaycan ərazisi, Ermənistanı işğalçı kimi tanıyıb.

Politoloq Elçin Mirzəbəyli öncəliklə Trampın Qüdsü paytaxtı kimi tanımasına olan baxışlarını izah etdi: "Bu, Yaxın Şərqdə onsuz da gərgin olan vəziyyəti daha da dərinləşdirəcək. Belə bir qərarın verilməsini iki aspektdən dəyərləndirmək olar: 1. Media, hərbi-sənaye kompleksi və iri maliyyə korporasiyaları tərəfindən təklənməmiş Tramp hakimiyyətini qorumaq və bu məqsədlə yəhudi lobbisinin dəstəyini qazanmaq üçün belə qərar qəbul edib. Sırr deyil ki, Trampın miqrasiya siyasəti ABŞ-dakı böyük etnik qrupların, xüsusilə də ispanidilli əhəlinin ABŞ prezidentinə olan münasibətini daha da pisləşdirib. Diaspor və lobbilərə qarşı açdığı savaşa da Trampın mövqələrinə ciddi təsir göstərib. Qüdsün İsrailin paytaxtı kimi tanınmasından sonra belə bir mənzərə yaranır ki, Trampın məqsədi heç də lobbiciliyin, diaspor qurumlarının ABŞ-in daxili və xarici siyasətinə təsirini azaltmaqdan ibarət deyilmiş. Tramp bu savaşı ABŞ-da yalnız bir nüfuzlu diasporun və diaspor amilinə söykənən lobbiciliyin qalması üçün açmış.

2. Donald Tramp Fələstin problemi ətrafında gərginliyi artırmaqla problemi birtərəfli, həm də Sina yarımadasının hesabına həll etmək istəyir. Bu, dolayısıyla ərazi mübadiləsi anlamına gəlir. Qüds İsraildə qalır,

Müsəlman dünyası Qüdsə bağlı İstanbula toplanır - Azərbaycanın çətin seçimi?

Ekspert: "Ölkəmizin seçim qarşısında qalacağını söyləmək üçün əsas yoxdur, amma..."

Sina isə Misirin razılığına əsasən Fələstinə verilir. Sina ilə bağlı məsələ uzun illərdir ki, gündəmə gətirilir. Son günlər Türkiyə rəsmiləri də ABŞ-in İŞİD-i Sina yarımadasına gətirəcəyini deyirlər. Çox güman ki, bu fikirlərin əsasında ciddi faktlar dayanır. Ola bilsin ki, İŞİD, yaxud hər hansı başqa bir terror təşkilatı Sina yarımadasında baş qaldırır. Misir ABŞ və İsrailin köməyi ilə ərazini terrorçulardan təmizləyir və Fələstinə güzəştə gedir. Trampın qə-

rarının görünən tərəflərindən biri də budur ki, ABŞ prezidenti gərginliyi artırmaqla "çıbanı" yetidirmək istəyir. Çox güman ki, Vaşinqton bu məsələ ilə bağlı nüfuz dairəsində olan ərəb dövlətlərinin də razılığını alıb. Amma Qüds məsələsi elə bir məsələdir ki, heç bir ərəb dövlətinin lideri açıq şəkildə Qüdsün İsrailin paytaxtı olmasını dəstəkləyəcək. Bu məsələ uzun illərdir ki, müsəlman ölkələrinin konsolidasiyasını təşkil edən əsas amillərdən biridir. Qüds

rəmzi məsələdir və bu problemin yeganə həlli ərazinin neytrallığının təmin olunması və üç səmavi dinin mərkəzi statusuna sahiblənməsidir. Qüds məsələsi dinin siyasətlə iç-içə olduğu bir çox region dövlətlərinin ideoloji hədəflərinin əsasını təşkil edir. Qüdsün İsrailin paytaxtı olması ilə barışmaq həmin dövlətlərin ideoloji sistemlərini də çökdürə bilər".

Politoloq münafiqələrin həlli ilə bağlı Azərbaycanın mövqeyini İslam Əməkdaşlıq

Təşkilatının növbədənkenar toplantısında da nümayiş etdirəcəyini söylədi: "Azərbaycanın münafiqələrin həllinə münasibətdə olduqca doğru və reallığı əks etdirən bir yanaşması var. Bakı bütün problemlərin həllinə hüquqi müstəvidən yanaşır və beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə üstünlük verir. Bu baxımdan ölkəmizin seçim qarşısında qalacağını söyləmək üçün əsas yoxdur. Azərbaycanın seçimi beynəlxalq hüquq və BMT qətnamələridir. Qüdsün İsrailin paytaxtı kimi tanınması BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinə ziddir. Artıq BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvlərindən Rusiya, Fransa, Böyük Britaniya və Çin Trampın qərarının səhv olduğunu bəyan ediblər. Göründüyü kimi, ABŞ bu məsələdə təklənib. Artıq məsələ ilə bağlı BMT Təhlükəsizlik Şurasının fəvqəladə toplantısı çağırılıb. Bəllidir ki, BMT TŞ-nin 5 daimi üzvündən 4-ü Qüdsün İsrailin paytaxtı kimi tanınmasının əleyhinədir. ABŞ-ın veto hüququ olduğu üçün toplantıda hər hansı bir qərar qəbul olunmaya bilər".

□ **Cavanşir ABBASLI**

Xəzər Rusiya və İranın hökmranlığına keçə bilər

Elxan Şahinoğlu: "Xəzərin statusu müəyyənləşdi" fikrini səsləndirmək hələ çox tezdir"

Xəzər dənizinin hüquqi statusunun müəyyən edilməsi üçün Xəzəryanı ölkələr arasında aparılan 20 illik danışıqların başa çatması və əldə olunan yekun razılaşma bu dövlətlərin hər birində geniş müzakirələr doğurub. Bununla bağlı hazırlanan sənəd gələcək il Xəzəryanı ölkələrin rəhbərlərinin Qazaxıstanda keçirilən sammitində imzalanmaq üçün təqdim olunacaq.

Xarici işlər nazirinin müavini, Xəzərin hüquqi statusuna dair işçi qrupun Azərbaycanından olan üzvü Xələf Xələfovun son açıqlamaları ölkəmizdə bu istiqamətdə gedən müzakirələri daha da artırıb. Nazir müavini 20 illik danışıqların uğurlu başa çatdığını, Azərbaycanın mənafələrinə tam cavab verdiyini bildirib. X.Xələfov hazırlanan konvensiya layihəsinin heç bir dövlətə üstünlük vermədiyini, bərabər davranış qaydalarını təmin etdiyini də qeyd edib.

Rəsmi yekun razılaşmada və hazırlanan sənəddə Azərbaycanın hansı üstünlükləri qazanması barədə müxtəlif fikirlər var. Xüsusilə, müstəqil ekspertlərin bu istiqamətdəki mövqələri kifayət qədər diqqətçəkəndir. Onların bəziləri hesab edirlər ki, Azərbaycan mü-

əyyən üstünlük qazansa da, Xəzərdə Rusiyanın hegemonluğu yenə də davam edir, İranın hökmran mövqeyinin aradan qalxmadığını deyənlər də var. İran və Türkmənistanla Xəzərdəki neft yataqları ilə bağlı daim razılıqlı olan Azərbaycanın bu nazılaşmada hər iki dövlətə necə dil tapdığı müəmmalı olaraq qalır.

Bundan əlavə, ekspertlər son proseslərdən sonra Qərbin tamam Xəzərdən sıxışdırılıb çıxarıldığını da bildirirlər. Qərbin Xəzərlə bağlı niyyətlərini həyata keçirmək imkanlarının tamam üzərindən xətt çəkildiyi, burada da Rusiyanın Qərb üzərindəki üstünlüyü vurğulanır.

Qərb Universitetinin Tətbiqi Politologiya Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu Xəzərin statusu ilə bağlı hazırlanan sə-

nədin imzalanma perspektivlərinin yüksək olduğunu düşünür: "Keçən həftə Xəzəryanı ölkələrin xarici işlər nazirləri Moskvada Xəzərin statusu ilə bağlı müzakirələrini davam etdirdilər. Müzakirələrin nəticəsi olaraq Rusiyanın xarici işlər naziri Sergey Lavrov dedi ki, 20 illik çalışmaları yekunlaşmaq üzrədir və Xəzərin Konvensiyasının imzalanması perspektivi yüksəkdir. Sənəd Xəzəryanı ölkələrin dövlət başçılarının 5-ci Sammitində Qazaxıstanda imzalanacaq. Dəqiq tarix hələ müəyyənləşməyib. Nazirlərin razılaşdırdıqları

Konvensiyanın mətni dövlət başçılarına təqdim ediləcək. Böyük ehtimalla sahil ölkələrinin prezidentləri sənədi dəstəkləyəcəklər. Həqiqətənmi 20 illik danışıqların nəticəsi olaraq Xəzərin statusu 2018-ci ildə müəyyənləşəcək? Sahilyanı ölkələr keçmiş illərdə də Xəzərin statusu ilə bağlı saziş imzalamaya yaxın olublar. Ancaq hər dəfə "kiçik detallar" statusu müəyyənləşməsinə imkan verməyib. Məsələn, İran Xəzərin 5 bərabər hissəyə bölünməsinə istəyir. Bu beynəlxalq dəniz hüququna uyğun deyil. Dəniz sərhədləri orta nöqtə-

dən hesablanır. Buna baxmayaraq, əgər SSRİ-nin vaxtına İran Xəzər dənizində cəmi 14 faiz paya malik idisə, SSRİ dağıldandan sonra 20 faiz paya iddia etdi. Heç bir Xəzəryanı ölkə İranın bu mövqeyini qəbul edə bilməzdi. Ona görə də əsas sual budur: "İran iddiasından geri çəkilibmi?" Çünki İran əvvəlki-tək Xəzərin bərabər hissələrə bölünməsinə tələb edərsə statusu müəyyənləşdirəcək Konvensiyanı imzalamaya imkan olmayacaq. Yox, əgər İran iddiasından geri çəkilibsə, onda bunun qarşılığında hansısa tələbinin yerinə yetirilməsinə çalışılıb".

Politoloq bir sıra tələblərin ola biləcəyini də istisna etmir: "İran Xəzərə sahili olmayan ölkələrin Xəzər dənizində varlığını əleyhinə çıxır. Görünür, Tehran Azərbaycan və Qazaxıstanın Qərb ölkələri ilə əməkdaşlığından ehtiyat edir. ABŞ Azərbaycanı bir neçə kateqoriya qatına ayıraraq aktiv hərbi varlığa maraq göstərmir. Ona görə də əslində Tehranın narahatlığı üçün əsas yoxdur. Rusiyanın da Xəzərin statusunu müəyyənləşdirəcək Konvensiya ilə bağlı öz maraqları ola bilər. Rusiya da İran ki-

mi üçüncü ölkələrin Xəzərdə hərbi varlığının əleyhinədir. Bundan başqa Rusiya Xəzərin dibi ilə boru xəttinin çəkilməsini də istəmir. Rusiya türkmən qazının Xəzər dənizinin dibi ilə Azərbaycan və buradan da Avropaya daşınmasına imkan vermək istəmir. Konvensiyada bu layihəyə mane olacaq hər hansı maddənin varlığı istisna deyil. Rusiyanın Azərbaycan və Qazaxıstanla müqaviləsi var. Bu müqaviləyə görə 3 dövlət arasında Xəzərdə sərhədlər müəyyənləşdirilib. Rusiya Xəzərdə Azərbaycan və Qazaxıstanı aid heç bir neft və qaz yatağına iddia etmir. Rusiyadan fərqli olaraq Azərbaycanın Türkmənistan və İranla yataq problemin var. Türkmənistan Xəzərdə Azərbaycanı aid "Kəpəz" yatağına iddia edir. İran isə Azərbaycana "İnam" yatağında çalışmalara başlamağa imkan vermir. Konvensiya bu məsələyə də aydınlıq gətirməlidir. Mümkündür ki, mübahisəli yataqların birgə işlənməsi ilə bağlı razılaşma əldə olunsun. Buna baxmayaraq, Xəzərin statusuyla bağlı Azərbaycanı təmsil edən xarici işlər nazirinin müavini Xələf Xələfovun sözlərindən onu anladım ki, Konvensiyanın təsdiqi Azərbaycanın Xəzərdə Türkmənistanla və İranla sərhəd mübahisələrinə son qoymur və "Xəzərin statusu müəyyənləşdi" fikrini səsləndirmək hələ çox tezdir".

□ **Cavanşir ABBASLI**

İlin sonu yaxınlaşdıqca prezidentdən əfv gözləyən dustaq ailələrinin də həyəcanı artır. Adətən ölkə başçısı bayramlar ərəfəsində humanist addım ataraq, əfv sərəncamı imzalayır. Bu sərəncamlarla onlarla dustaq azadlığa çıxır və ya ömürlük həbs cəzası alanların cəzaları yüngülləşdirilir.

Qarşıdan Yeni il bayramı və Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü gəlir. Əfv Komissiyasının üzvləri isə bu ay sərəncamın olacağı ilə bağlı bir-birlərinə zidd fikirlər söyləyirlər.

Belə ki, Milli Məclisin deputatı, Prezident yanında Əfv Məsələləri Komissiyasının üzvü Çingiz Qənizadə azvision.az saytına açıqlamasında bildirdi ki, ölkəmizdə bir qayda olaraq dekabr ayının sonlarında əfv sərəncamı verilir: "İnsanlar buna köklənib və gözləyirlər. Biz də əfv sərəncamının olacağını gözləyirik. Ümid edirəm ki, bu dəfə də cənab prezident çoxsaylı ailələri, insanları sevindirəcək. Biz bunu gözləyirik".

Əfv Komissiyasının digər üzvü "525-ci qəzet" in baş redaktoru Rəşad Məcid isə oxu.az saytına birmənalı şəkildə söyləyib ki, bu ilin sonunadək əfv sərəncamı gözlənilir: "Güman ki, komissiyanın üzvləri Novruz bayramı ərəfəsində iclasla toplaşacaqlar. Məhz bundan sonra əfv sərəncamı ilə bağlı qanun layihəsi hazırlanacaq".

Komissiyanın digər üzvü Əli Məmməd Nuriyev isə bildirdi ki, Əfv Məsələləri Komissiyasının Kətibiyi və Prezident Administrasiyasının Hüquq-mühafizə orqanları, təhlükəsizlik və müdafiə məsələləri üzrə şöbənin əfv sektoru fasiləsiz fəaliyyət göstərir: "Əfvlə

Əfv müəmması-Əfv Komissiyasının üzvlərindən ziddiyyətli açıqlamalar

Novella Cəfəroğlu: "Bildiyim odur ki, Əfv Komissiyasının üzvləri toplanırlar və sərəncam da olacaq"

bağlı daxil olan müraciətlər araşdırılır, müraciətlərlə bağlı müvafiq rəylər alınır. Hazırlanmış ümumi rəylər komissiyanın sədrinə təqdim olunur".

Komissiyanın üzvü, deputat Mələhət İbrahimqızı isə "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, Əfv Məsələləri Komissiyası öz işini davam etdirir: "Toplantıların olub-olmaması ilə bağlı suallara isə cavab vermərəm. Bu bizim işimizdir və mətbuatla məlumat vermirik. Mən soruş-

muram ki, sizdə iclaslar olur, yoxsa olmur. Siz də soruşmayın".

Bəs Əfv Məsələləri Komissiyasının iclasları necə keçirilir?

Komissiyasının iclası üzvlərinin azı on üç nəfəri iştirak etdiyi halda keçirilir. İclasda Ali Məhkəmənin sədri, baş prokuror və dəvət olunan digər şəxslər iştirak edə bilərlər. Ömürlük azadlıqdan məhrum etmə növündə cəza çəkən şəxslər barəsində Əfv Məsələləri Komissiyasının qərarları ko-

missiya üzvlərinin ümumi sayının üçdə iki hissəsi səs verdikdə, digər şəxslər barəsində isə sadəcə səs çoxluğu ilə qəbul edilir.

Əfvətmə barədə məsələ üzrə Əfv Məsələləri Komissiyası toplanmış sənədləri, Əfv məsələləri sektorunun ümumi arayışını, Ali Məhkəmənin və Baş Prokurorluğun əfvətmənin mümkünlüyü barədə rəylərini, digər sənədləri öyrəndikdən sonra müvafiq qərar qəbul edərkən aşağıdakı kimi halları nəzərə alır: törədilmiş cinayət xarakterini və ictimai təhlükəlik dərəcəsini, o cümlədən cəzanı yüngülləşdirən və ağırlaşdırıcı halları, törədilmiş cinayət nəticəsində vurulmuş maddi zərərin ödənilməsinə və sairə...

Əfvətmə barədə məsələlər Əfv Məsələləri Komissiyasının iclasında baxıldıqdan sonra komissiyada baxılmış sənədlər qəti qərar qəbul edilməsi üçün prezidentə təqdim olunur. Əfv fərmanı ilə məhkum cəzasının qalan hissəsini çəkməkdən azad edilə, təyin olunmuş cəzanın müddəti azaldıla, cəzasının çəkilməmiş hissəsi daha yüngül cəza növü ilə əvəz

edilə bilər. Həmçinin ömürlük azadlıqdan məhrum olunmuş şəxsin cəzası 25 ildən çox olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası ilə əvəz edilə bilər, habelə cəzanı çəkmiş şəxsin məhkumluğu götürülə bilər. Əfv fərmanı müvafiq dövlət orqanları tərəfindən fərmanda göstərilən müddəaların mütləq qaydada icra edilməsi üçün hüquqi əsasdır. Əfvətmə şəxsə bəraət qazandırır və cinayətin törədilməsi faktını aradan götürən hal deyil. Əfvətmə məhkum olunmuş şəxsə göstərilən humanizmin təzahürüdür.

Prezident tərəfindən sonuncu əfv sərəncamı bu ilin mart ayında imzalanıb. Sərəncama əsasən, azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş 412 nəfər cəzasının çəkilməmiş hissəsindən azad edilib. Bundan başqa, 2 məhkumun ömürlük cəzası müddətli cəza ilə əvəzlənib. Azadlığa çıxanların arasında siyahılar da var idi. Lakin onlardan bir qismi hələ də həbsdədir. Bu xüsusda REAL sədri İlqar Məmmədov, AXCP-dən Asif Yusifli, Məmməd İbrahim, Seymur Həzi,

vəkil Əliabbas Rüstəmov və NİDA-çı İlkin Rüstəmzadə kimi siyahıların adlarını qeyd edə bilərik. Hansı ki, Avropanın insan haqlarının müdafiəsi ilə bağlı qurumları bu şəxslərə, xüsusilə də REAL sədri İlqar Məmmədova görə Azərbaycana qarşı təzyiqlər edirlər.

İnsan haqlarının müdafiəsi üzrə işçi qrupunun üzvü Novella Cəfəroğlu isə "Yeni Müsavat" a söyləyib ki, dekabr ayı çıxana qədər əfv sərəncamı olacaq:

"Məndə olan məlumata görə, Əfv Komissiyasının üzvləri yığışırlar. Ona görə də deyirəm ki, əfv sərəncamı olacaq. Ancaq bunun nə zaman olacağını və kimlərin buraxılacağını isə bilmirik. Biz işçi qrupu olaraq məhburlarla bağlı öz siyahımızı hazırlayıb, Əfv Komissiyasına təqdim etmişik. Həmin siyahıda bütün jurnalistlərin, bloggerlərin, sabiq səhiyyə naziri Əli İnsanovun, REAL sədri İlqar Məmmədovun və digərlərinin adı var. Ümumilikdə xeyli sayda məhbusun adını siyahımıza əlavə etmişik. Bildiyim odur ki, Əfv Komissiyasının üzvləri toplanırlar və sərəncam da olacaq. Mən şəxsən dekabr ayında əfv sərəncamının imzalanacağını gözləyirəm".

□ Əli RAİS

Torpaq da bu vəhşiliyi gizlədə bilmədi-ana və dörd qızının qətlinin şok detalları

Üç il sirr kimi qalan dəhşətli qətlə jurnalist araşdırması üzə çıxardı

Salyan şəhərinin "Zavod" məhəlləsi adlanan ərazisində 2014-cü ildə baş vermiş dəhşətli qətlərin üstü açılıb. 2014-cü ildə Salyan şəhərinin "Zavod" məhəlləsində yaşayan Mehparə Nadir qızı Əliyeva dörd qızı - İradə, Rəqibə, Sevda və Ümidə ilə birlikdə itkin düşüb. Ailənin başçısı Fərhad Məhərrəm oğlu Əliyevin içki düşkünü olması ucbatından yaşanan münaqişələrə görə qadının qızlarını götürərək Türkiyəyə getdiyini ehtimal olunsada da, onların Fərhad Əliyev tərəfindən öldürülərək oğlu Fəqanın köməkliliyi ilə həyətlərində basdırıldığı məlum olub.

Salyandakı mənbələr virtualaz.org-a bildirdi ki, qətləmə törədən şəxs-ailə başçısı Əliyev Fərhad Məhərrəm oğlu istintaqa ilk ifadəsində dörd qızını və arvadını "ailə münaqişəsi" zəminində öldürdüyünü bildirdi.

Məlum olub ki, manyak-ata övladlarını və arvadını əvvəlcə dəmir parçası ilə döyərək öldürüb, sonra bir-bir boğazlarını kəsib. Qətləmə törədikdən sonra o, meyitləri yaşadığı evin yataq otağının altında, zirzəmidə təxminən 1 metr dərinlikdə quyu qazaraq yan-yan, üzü qibləyə düzüb. Qatıl meyitlərin üstünü köhnə odevalla örtüb və torpaqlayıb, daha sonra həmin evdə oğlu ilə birlikdə yaşamaqda davam edib. Qətlə F.Əliyevin oğlu Fəqanın da iştirak etdiyi təxmin edilir, onun qətləmədə rolu araşdırılır.

Qətlə yetirilən ananın-Mehparə Əliyevanın 1961-ci il təvəllüdü olduğu məlum olub. Onun qızları İradə 1985-ci il, Rəqibə 1998-ci il, Sevda 1987-ci il, Ümidə isə 1991-ci il təvəllüdüdür. M.Əliyevanın qızlarının heç biri ali təhsil almayıb və ailə qurmayıblar. M.Əliyeva isə paytaxtda evlərdə təmizlik işləri görərək qızlarını saxlayıb.

F.Əliyevin yaşadığı və üç il əvvəl qətləmə törətdiyi həmin ev yarıuçuq daxmadır, baxımsız vəziyyətdədir həyəti tikən, alağ basıb. Qətlə yetirilən ana və qızları namuslu, zəhmətkeş insanlar kimi tanınıblar. Ailənin demək olar ki, bütün ehtiyacları ananın çiyinlərindəymiş.

Ana və qızları yoxa çıxdıqdan sonra Salyan Rayon Polis İdarəsində onlar "itkin düşmüş şəxslər" kimi axtarıbda olublar. Hadisənin üstü isə "Xəzər TV"də Xoşqədem Hidayətqızı-

nin "Səni axtarıram" verilişindən sonra açılib. Belə ki, proqramda Salyanda 3 il əvvəl yoxa çıxan ana və dörd qızının Türkiyəyə getdiyi barədə ehtimal müzakirəyə çıxarılıb. Mehparə Əliyevanın bacısı isə studiya ilə əlaqə saxlayaraq deyib ki, Dövlət Sərhəd Xidməti ana və qızlarının ölkə sərhədlərini keçmədiyini müəyyən edib. Və onların taleyini qadının ərinədən və oğlundan soruşmaq lazımdır.

Proqramda danışılardan belə məlum olub ki, Əliyev Fərhad və oğlu rayonda ana və qızlarının Türkiyədə olduqları haqda şayiələr yayıblar.

Bu proqram əfirə gedəndən sonra Salyanda qatıl-manyak və oğlu arasında mübahisə yaranıb. Salyan sakinlərindən biri deyib ki, dekabrın 6-da şəhərdəki ucuz kafelərdən birinin qarşısında manyak-qatillə oğlu arasında bərk mübahisə getdiyini görüb. Belə ki, oğul harasa getmək istəsə də sər-

xoş halda olan atası ona "getmə" deyirmiş. Daha sonra mübahisə davaya çevrilib, kafenin pəncərəsinin şüşəsi sındırılıb. Mübahisə edənlər kafedən uzaqlaşdı, hadisə yerinə polis gəlib. Lakin kafedəkilər bu mübahisənin səbəbi ilə maraqlanmayıblar. Manyak-qatillə oğlu, nəhayət, bərk sərəxət halda polisə gedərək törətdikləri hadisəni etiraf ediblər.

Cəsədlərin Bakıdan gedən istintaq qrupunun iştirakı ilə müayinə olunacağı gözlənilir.

X. Hidayətqızı bildirdi ki, Mehparə Əliyeva və 4 qızının axtarışları üçün bacısı Dürdanə onlara müraciət edib: "Bu ailənin araşdırması ilə birbaşa özüm məşğul olurdu. Sorğu verib öyrəndik ki, onlar sərhədi keçməyiblər. Fikirləşdim ki, ölkədə dirlərsə, ola bilməz ki 3 il ərzində hardasa görünməsinlər. Bizə çoxlu şübhəli zənglər gəlirdi. Kişi və qadın səsleri ilə başqa-başqa nömrələrdən zəng edib deyirdi-

VIRTUALAZ.ORG

lər ki, filan yerdə gördüm. Hər dəfə bir ünvan deyirdi. Əməkdaşlarımız da həmin yerlərə baş çəkirdi, amma boş çıxırdı. Bilirdik ki, bunlar məqsədlə zənglərdir. ("Qafqazinfo")

Bu işin izinə düşməyimizə Mehparə xanımla birgə işləyən bir qadın kömək etdi. O, bizə dedi ki, Fəqanı görüb və ondan anası ilə bacılarını soruşub. Fəqan ona deyib ki, onlar Türkiyəyə gedib. Biz onların sərhədi keçmədiyini bildiyimiz üçün Fərhadla Fəqanın bu işdə əli olduğunu düşündük. Bundan sonra mən onların axtarışını saxlayıb Fərhadla Fəqanı axtarmağa başladım. Çünki biz uzun müddətdir onları tapa bil-

mirdik. Onların fotolarını əfirde yayımlayıb insanlardan kömək istədik. Fərhadın valideynləri də bizə məlumat vermədilər. Üç gün öncə öyrəndik ki, Fərhad Salyana gedib.

Dərhal ora yollandıq və onlarla yarım saatlıq söhbətimizdən sonra Fərhadla oğlu oradan da qaçdılar. Əfirde onların Türkiyəyə getməsi iddiası da səsləndi, əfir bitəndən sonra Fəqan mənə zəng etdi. O, telefonda qışqıraraq "Mənim anam, bacılarım heç vaxt Türkiyəyə gedə bilməz. Mən o qeyrətin sahibi deyiləm" dedi. Dürdanə də həmişə deyirdi ki, Fərhad onları öldürüb..."

□ "YM"

Bu gündən Azərbaycana idxal edilən kərə yağı və digər süddən hazırlanmış yağlar üçün tətbiq edilən gömrük idxal rüsumları 3 dəfə azaldılır. İndiyə qədər Azərbaycana idxal edilən kərə yağı və digər süddən hazırlanmış yağlar üçün tətbiq edilən gömrük idxal rüsumları bu malların gömrük dəyərini 15 faizi həcmində olub. Nazirlər Kabinetinin qərarına əsasən, bu gündən kərə yağı və digər süddən hazırlanmış yağlar üçün tətbiq edilən gömrük idxal rüsumları bu malların gömrük dəyərini 5 faizi həcmində müəyyənləşib. Qərar 2019-cu il dekabrın 31-dək qüvvədədir.

Bu gündən kərə yağının gömrük rüsumu 3 dəfə azaldılır: ucuzlaşmanı isə gözləyin...

Yağ idxalçısı MMC-nin rəsmi şəxsi: "Rüsumun azaldılması ilə 5-6 manat deyil, 20-30 qəpik və ya bir qədər artıq ucuzlaşma olacaq"

Bəs kərə yağının qiyməti ucuzlaşacaq mı? Gömrük rüsumu ilə bağlı qərarın qüvvəyə minməsi bazarlara nə zaman dan etibarən təsir edə bilər?

"Yeni Müsavat"ın əməkdaşları bir neçə marketə baş çəkərək, qiymətlərlə maraqlanıb.

"Qiyməti marketlər müəyyən etmir"

Qeyd edək ki, son 1 ayda kərə yağının qiyməti dəyişməz olaraq qalır, nə artım, nə də azalma olub. Hazırda "Wellington" markalı kərə yağının 1 kiloqramı 17.96 manat, "West gold" kərə yağının 1 kiloqramı 18.38 manat, "Golden Kraun" yağının kiloqramı isə 17.96 manatdır. Almaniya istehsalı olan "Gerda" kərə yağının qiyməti isə 20 manat 95 qəpikdir. Müxtəlif marketlərdə qiymətlər arasında 20-30 qəpik fərq olsa da, ümumilikdə artım və azalma olmayıb. Satıcılar isə deyir ki, tezliklə kərə yağının ucuzlaşmasını gözləmək doğru olmazdı. Çünki hələ anbarlarda köhnə gömrük rüsumu ilə ölkəyə daxil olan məhsullar var. Gömrük rüsumları bundan sonra götürüləcək mallara tətbiq olunacaq. Bu baxımdan qərarın bazarlara təsiri ayın sonuna kimi gecikə bilər.

Məsələ ilə bağlı "Araz" supermarketlər şəbəkəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr üzrə məsul şəxsi Elvin Babayev "Yeni Müsavat"a açıqlama verərək bildirdi ki, qiymətlər istehsalçılar və ya idxalçı şirkətlər tərəfindən formalaşdırılır və marketlər də ona uyğun olaraq məhsulu satışa çıxarır: "Ümumiyyətlə, pərakəndə sektorunda qiymətlər istehlakçıların tələbatına uyğun formalaşır. Cəmiyyətdə belə bir fikir var ki, ərzağın qiymətini marketlər bahalaşdırır və ya ucuzlaşdırır. Əslində isə marketlər istehlakçılarla istehlakçılar arasında körpü rolunu oynayır. Yeni məhsulun topdansatış qiyməti istehlakçılar tərəfindən müəyyən edilir. Əgər tədarükçülər qiyməti ucuzlaşdırarsa, deməli, marketlərdə də qiymət ucuzlaşacaq. Məlumat üçün deyim ki, hazırda "Araz" supermarketlər şəbəkəsinin idxal etdiyi Belarus istehsalı olan "Belovejskiye" kərə yağının qiyməti 14.19 manat təşkil edir".

"Ucuzlaşma cüzi olacaq" "Anchor", "Doyaruşka", "Ammerlander", "Gut von Holstein" kimi yağ brendlərini ölkəmizə idxal edən "Delta Grup C.O." MMC-nin mühasibi Şaiq Tağıyev isə "Yeni Müsa-

va çıxır. Bu baxımdan gömrük rüsumunun azaldılması ilə yağ 5-6 manat deyil, 20-30 qəpik və ya bir qədər artıq ucuzlaşacaq. Vətəndaşlar bu ucuzlaşmanı dekabrın ortalarına kimi bazarda hiss edəcəklər. Lakin yağın 5-6 manat ucuzlaşması üçün gerek dünya bazarında qiymətlər düşsün".

ki, biz qiymətləri qəsdən aşağı salmırıq. Halbuki sabah və ya birgün ölkəmizə daxil olan yağ bizim 4 ay öncə baha qiymətə aldığımız yağlardır. Çünki biz sifariş 4 ay sonra üçün veririk. Məhsul Zelandiyadan buraya gəmi ilə Gürcüstanın Poti limanına gəlir, bu da xeyli zaman tələb edir".

vat'a danışarkən bildirdi ki, gömrük rüsumunun azaldılmasına görə kərə yağının qiymətində əl də ciddi məbləğdə ucuzlaşma olmayacaq: "Bu satış qiymətinin cəmi 5-6 faizini təşkil edir. Bu, təxminən bir neçə qəpik olacaq. Əsas qiymət çox da ciddi şəkildə dəyişməyəcək. Çünki yağın ölkəmizdəki bazar qiymətini əsasən dünya bazarından alış qiyməti formalaşdırır. Bu qiymətlər isə hər sifarişdə dəyişir. Orta qiymətlə götürsək, bizim üçün 1 ton yağın alış 6800-6900 dollara başa gəlir. Onun da üzərinə 15 faiz gömrük rüsumu gəlir, artıq bu 5 faiz olacaq. Her tona görə 40-50 dollar daşıma haqqı da qiymətin üzərinə gəlir. Daha sonra 10 faiz bizim qazancımız, 5 faiz marketlərin qazancı da qiymətə əlavə olunur. Son olaraq, bunun üzərinə 18 faiz ƏDV əlavə olunur. Bununla da müştərinin aldığı qiymət orta-

"Dünya bazarında qiymət ucuzlaşır, bizdə isə..."

Ş.Tağıyev onu da vurğuladı ki, artıq dünya bazarında yağ ucuzlaşır, lakin hələ ki bu qiymətlər Bakıya gəlib çatmayıb: "Dünya bazarında yağ ucuzlaşır. Çünki dünyanın əsas yağ istehsalçısı olan Yeni Zelandiyada yaz fəslə daxil olub. Bu da yağın istehsal xərclərini azaldır, çünki təbii yem çıxır. Lakin bu qiymətlər ən tezi 4 ay sonra bizim bazarlarda özünü göstərir. Çünki biz yağı Yeni Zelandiya şirkətinə sifariş verdikdən sonra onun istehsal olunması 2 ay çəkir. Həmin məlın Azərbaycana gəlməsi də ən azı 2 aya başa gəlir. Yeni dünya bazarında bu gün qiymətlər ucuzlaşsın, bu bizə 4 aydan sonra gəlib çatır. Problem odur ki, dünya bazarında bu gün yağın qiyməti düşsə də, Bakıda düşməyib. Bunun üçün ən azı 4 ay vaxt lazımdır. Vətəndaşlar ələ bilirlər

Mühasib onu da vurğuladı ki, Azərbaycan Yeni Zelandiyadan yağ idxal edənlər arasında ən kiçik ölkələrdən biridir və bu baxımdan dünya bazarına təsir imkanları sifirə bərabərdir: "Ən böyük yağ idxalçıları Çin və Hindistandır. Onlar bu bazarda öz sözünü deyir. Çində kərə yağına tələbat artdıqca dünya bazarında qiymət qalxır, Çində tələbat azaldıqca qiymətlər düşür. Hazırda dünya bazarında qiymətlər ucuzlaşmağa doğru gedir. Çünki Yeni Zelandiyada hazırda yaz fəslə yaşanır, ya da doğru gedir. Bu fəsilə ineklərin südvermə qabiliyyəti də artır və istehsal çoxalır, qiymət aşağı düşür. Bu baxımdan biz qiymətlərin xeyli ucuzlaşmasını gözləyirik".

"Avrozonadan gələn yağlar ucuzlaşmayacaq"

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfəri de "Yeni Müsavat" a bildirdi ki, kərə yağının qiymətində yaxın zamanlarda kəskin ucuzlaşma gözləmək əbəsdir: "Əslində gömrük rüsumları ilə bağlı qərarın qüvvəyə minməsinin bazarlara həmin təsir etməsini gözləmək əbəsdir. Çünki həm anbarlarda, həm də satışda olan məhsullar köhnə gömrük rüsumları ilə gətirilib. Mən qiymətlərin Yeni ilə qədər də ucuzlaşmasını gözləmirəm. Azərbaycandakı "ənənəyə" uyğun olaraq Yeni il öncəsi qiymətlər adətən qalxır. İndi də bu tendensiya başlayıb və Yeni il bayramına qədər davam edəcək. Yeni ildən sonra yeni gömrük tarifləri ilə ölkədə daxil olan kərə yağının qiymətində cüzi də olsa dəyişiklik ola bilər. Ucuzlaşma isə 50 qəpik-1 manat arasında ola bilər. Bundan artıq təsir etməsi mümkün deyil. Maraqlı bir detal de ondan ibarətdir ki, ölkədə Almaniya, Fransadan - yeni avrozonadan gətirilən yağlar da var. Bu qərar onların qiymətinə təsir etməyə də bilər. Hətta həmin kərə yağları bahalaşa da bilər. Çünki son zamanlar manatın məzənnəsi avro qarşısında 2 manatı da ötürüb. Bu baxımdan məzənnədəki dəyişikliyə görə yeni gömrük rüsumları avrozonadan gətirilən yağların qiymətinə təsir etməyə də bilər. Bu baxımdan insanlarda böyük bir gözlənti yaranmamalıdır ki, kərə yağında ciddi ucuzlaşma olacaq. Digər ölkələrdən, əsasən də Avstraliyadan, Yeni Zelandiyadan gətirilən məhsullarda az da olsa 50 qəpik-1 manat civarında dəyişiklik ola bilər. Kəskin ucuzlaşmanı gözləmək isə əbəsdir".

□ **Nərgiz LİFTİYEVA**
"Yeni Müsavat"
Fotolar müəllifindir

Bukmeker kontorunda mərc predmeti olası məsələ

Xalid KAZIMLI

Bu, yeni trend deyil, sovet vaxtından belədir: ölkənin ən böyük siyasi hadisəsi nazir dəyişikliyi. Bir rayonun rəhbərinin dəyişdirilməsi də həmin gün, eləcə də sonrakı bir həftədə həmin rayonun əhalisi üçün ən vacib məsələdir.

Mütləq hamı bu mövzuda danışacaq, dəyişikliyi müzakirə edəcək, vəzifədən götürülənə dair rəy bildirəcək, yeni gələcəyə aid bilgiləri toplayacaq, tirajlayacaq.

Dünənə qədər heç kəsin tanımadığı, hansısa nazirin müavini olan şəxs yüksək vəzifəyə təyinat aldığı andan etibarən ölkənin ən tirajlı adamına çevrilir.

Gedəni söymək, gələni öymək də milli kədr siyasətimizin özəllikləri sırasında baş yerdədir.

Vəzifədən götürülənə söylənməməsi, "nazirliyi batırdı, getdi", "bunun yerinə gələn zülm çəkməyə gəlir" deyilməməsi yalnız o halda ola bilər ki, "gedən" adam daha yüksək vəzifəyə təyin edilsin.

O halda artıq çoxları "batırdı, getdi" ritorikasından imtina edəcək, "əmin ki, burda qazandıqı təcrübə yeni postunda ona faydalı olacaq" kimi sözlər deyəcəklər.

Bu da milli riyakarlığın özəllikləri sırasında daxildir.

Keçmiş təhsil naziri Mikayıl Cəbbarovla bağlı həmin təmayül müşahidə edirik. Cəbbarovun tərk etdiyi nazirliyin işçiləri onun arxasınca "batırdı, getdi" rubrikasından ittihamlar səsləndirmirlər. Əgər Mikayıl müəllim "vurulsaydı", onda görərdik, nələr danışılır.

Hazırda isə o, daha mühüm nazir postuna getirilib, öyülməsi, mədh olunması təbii.

Dəyişən nazirlərin rəhbərlik etdiyi strukturda çalışan minlərlə adama yanaşı, geniş ictimaiyyət də bu kimi məsələlərə ciddi maraq göstərir, geniş müzakirələr aparır.

Cəbbarov artıq ölkədə xeyli dərəcədə tanındığından, iş prinsipi, xasiyyəti çoxlarına bəlli olduğundan onunla bağlı gözləntilər böyük deyil. Hamı əmindir ki, o, Təhsil Nazirliyində çalışdığı kimi işləyəcək - nə artıq, nə əskik.

Əvəzində təhsil naziri kürsüsünün boş saxlanması xalq yaradıcılığının çiçəklənməsinə yol açır. O gündən bəri çoxları yeni nazirin kim olacağını proqnozlaşdırmağa çalışır.

Xarici ölkələrdə olsaydı, bukmeker kontorları şanslı namizədlərin adlarını kuponu yazıb mərc-filan təşkil edərdi, proqnozu düz çıxana böyük pul uduşu vəd edərdilər.

Yeni məsələ o qədər yoğunlayıb və populyarlaşıb.

İnsafən, çoxları təhsil sferasında yaxşı tanınan, müəyyən fəaliyyətləri və xidmətləri olan adamların adlarını çəkir, nazir vəzifəsinə layiq bilirlər.

Bir tendensiya da var ki, bəziləri özlərinə sərf edən namizədi qabağa verməklə məşğuldur. Bu xüsusda yerli bəzilər, dostbazlıq edənlər də var.

Hər kəs də bilir ki, bu təkliflərin, iddiaların heç bir təqlinedici rolu, təsiri yoxdur, sonda yekun qərarı dövlət başçısı verəcək və o, yəqin ki, artıq nazir axtarışında deyil, öz namizətinə çoxdan müəyyənləşdirib, sadəcə, zamanı gələndə qərarını açıqlayacaq.

Ancaq nazir təyinatlarına qarşı bu qədər həssas münasibət göstərir ki, ölkəmizdə çox şeydə anormalıq olduğu kimi, kədr siyasətinə yanaşmada da var.

Əslində hansı struktura kimin rəhbərlik edəcəyinin ölkə əhalisinə, vergi ödəyənlərə dəxli olmamalıdır. O mənada ki, nazir postuna kim təyin edilir, edilsin, adam işinin peşəkari, siyasət adamı olmalıdır, diletant olmamalıdır.

Belə olandan sonra yeni nazirin şəxsiyyəti, harada doğulması, hansı klana mənsub olması, qohumlar, dostlar da irəsi heç kəs üçün önəmli səciyyə daşımaya bilər.

Ancaq bizdə cəmiyyətin mühüm bir kəsimi bu kimi məsələlərə soyuqqanlı, neytral yanaşa bilmir. Bunun da xüsusi səbəbləri var. Bizdə on minlərlə adam bu dəyişikliklərdən şəxsi planda yararlanmaq imkanının açılıb-açılmayacağını düşünür.

Təbii ki, ümumi mənafə güdənlər də çoxdur. Xüsusilə də təhsil sferasındakı önəmli dəyişikliklər, o cümlədən nazir rotasiyası bu ölkədə az qala hər bir ailəni maraqlandırır. Çünki az qala hər bir şəxsin şagird, tələbə əzizi var və onların təhsili ilə bağlı əndişələr yaşanır.

Bu baxımdan yeni təhsil nazirinin kim olacağını cəmiyyətdə bu sayaq aktiv müzakirəsinə ümumi maraqlar kontekstində izah edək, getsin.

Azərbaycan dövlətinin xarici siyasətində xarici dövlətlərlə, xüsusilə Avropa və MDB məkanında diasporlarımızın güclənməsi, lobbicilik prioritet istiqamətlərdən biridir. Müasir dövrdə inkişaf edən dövlət üçün güclü diasporların olması, habelə lobbicilikdən ciddi yararlanılması mühüm şərtlərdəndir. Məsələn, 15-20 il əvvəllə baxsaq, bu gün bu istiqamətdə Azərbaycanın ciddi nailiyyətləri olduğunu görürük.

Azərbaycan hökuməti xaricdəki aktiv diaspor təşkilatlarına xüsusi önəm verir, onların güclənməsi üçün əlindən gələni edir. Dövlətimizin səyləri, habelə xaricdəki soydaşlarımızın vətənpərvərliyi nəticəsində bu gün MDB və Avropada Azərbaycanın güclü diasporu mövcuddur.

Azərbaycan diasporunun güclənməsi ermənilərin və bizi gözü götürməyən qüvvələrin, necə deyirlər, yuxusunu qaçıdır. Onlar ən müxtəlif təxribatlarla əl ataraq diaspor təşkilatlarına zərbə vurmağa çalışırlar. Məsələn, 2017-ci il ərzində Ümumrusiya Azərbaycanlıları Konqresinə (ÜAK) qarşı ən iyirənc davranışlar sərgiləndi. Bu onun göstəricisi idi ki, Azərbaycan dövlətinin önəm verdiyi ÜAK-ın fəaliyyəti dövlətimizi sevməyənləri, habelə, "sapı özümüzə olan baltaları" da ciddi narahat edir. Məhz bu səbəbdən ÜAK-ın ləğvinə təəssüf ki, nail olundu. Amma güclü diaspor bir təşkilatın qeydiyyatını ləğv etməklə sıradan çıxarıla bilməz. Heç şübhəsiz ki, Rusiyadakı ziyalı, vətənpərvər soydalarımız ÜAK-ın bazasından istifadə edərək, daha effektiv bir təşkilatı qısa müddətdə rəsmiləşdirəcəklər...

Əgər əvvəllər, 10-15 il öncələr xüsusilə Avropadakı diaspor təşkilat və fəalları pərakəndə idisə, habelə dövlətlə koordinasiya fəaliyyət göstərə bilmirdilərsə, hazırda vəziyyət tam fərqlidir. Azərbaycan diasporu indi nəinki dövlətimizin təşviqatı ilə məşğuldur, artıq beynəlxalq konfranslar təşkil edir, dünyanın diqqət mərkəzində olan global məsələlərin müzakirəsini reallaşdırır. Buna bir nümunə göstərək: Noyabrın 20-də Azərbaycanın Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi, Avropa Azərbaycanlıları Konqresi və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə Belçikanın paytaxtı Brüsseldə "Separatizm beynəlxalq sülhə və təhlükəsizliyə təhdiddir" mövzusunda beynəlxalq forum keçirildi.

Forumu ən müxtəlif ölkələrdən mötəbər şəxslər qatılıb və dünyanın diqqətini cəlb edən mühüm bir toplantı baş tutub. Forumun işində Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi cənab Əli Həsənov, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Nazim İbrahimov, Milli Məclisin deputatları, Avropa Parlamentinin, habelə Avropa ölkələri parlamentlərinin üzvləri, həmçinin separatizmdən əziyyət çəkən bir sıra ölkələrin deputatları, siyasətçiləri, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinə üzv olan bir sıra ölkələrin sabiq prezidentləri, ictimai-siyasi xadimlər, Avropadakı Azərbaycan diaspor təşkilatlarının rəhbərləri, elm xadimləri və KİV əməkdaşlarından

ibarət 200 nəfərə yaxın nümayəndə iştirak edib.

Hörmətli Əli Həsənov dünyanın xeyli nüfuzlu KİV-nin izlədiyi forumda Azərbaycan həqiqətlərini daha geniş və konkret arqumentlərlə diqqətə çatdırıb. Separatizmin acılarını yaşayan bir ölkənin diasporunun, rəsmi qurumlarının həyata keçirdiyi toplantıda Azərbaycanın yüksək səviyyəli dövlət rəsmisinin bu cür məruzə etməsi olduqca mühüm məsələdir və dünyaya mesajdır. Ən əsası, bu, diasporumuzun uğuru, gücüdür.

Azərbaycan adından təşkil olunan forumda dünyaya edilən çağırışlar, qoyulan tələblər heç şübhəsiz ki, Avropa və Qərbdəki beyin mərkəzlərini düşünməyə vadar edəcək məsələdir. Əli Həsənov həmin toplantıda qeyd edib ki, beynəlxalq terrorizmin və etnik separatizm kimi təhlükəli meyillərin doğurduğu böhranın həlli yollarının axtarılması ilə bağlı müzakirələrin aparılması mühüm əhəmiyyət daşıyır. Sitat: "Qaçqın və miqrant problemlərinin, insan alveri və qaçaqmalçılığın, siyasi və iqtisadi sabitliyə, nəqliyyat-enerji təhlükəsizliyinə qarşı yönəlmiş təhdidlərin aradan qaldırılmasında ki çətinliklər hamımızı narahat edir. Müşahidələr göstərir ki, bu təhdidlərin içərisində etnik separatizm və onun mənfəi təzahürləri xüsusi yer tutur".

Prezidentin köməkçisi bildirib ki, hazırda dünyada 220 milyon nəfərdən çox əhalini və 12,7 milyon kvadrat-kilometr ərazini əhatə edən 50-dən çox əsas etnik separatizm ocağı mövcuddur. Etnik separatizm nəticəsində yaranan münaqişələrin 20-dən çoxu hərbi toqquşmalarla müşayiət olunur: "Etnik münaqişələrin yayılma coğrafiyası demək olar ki, dünyanın əksər bölgələrini əhatə edir. Avropada Böyük Britaniya ilə Şimali İrlandiya və Şotlandiya, Belçika ilə Flandriya və Valloniya, Fransa ilə Paris aqlomerasiyası və Korsika, İspaniya ilə basklar və Kataloniya, Serbiya ilə Kosovo, Asiyada İsrail ilə Fələstin, Hindistan ilə Kəşmir və Pəncab, Çinlə Tibet, Afrikada Nigeriya ilə Şimali Nigeriya, Sudanla Cənubi Sudan, Amerikada Kanada ilə Kvebek, Meksika ilə Çyapas və s. arasındakı etnik münaqişələr uzun illərdir davam edir".

Faktiki olaraq Azərbaycan və onun diasporu dünyanı bu məsələlərin həllinə tələsdirir, buna çağırır. Deməli, biz artıq seyri və Qarabağ məsələsinə münasibətdə yalnız imdad uman dövlət deyilik, dünyanın bir parçası olaraq, narahatedicisi məsələlərin həllini qaldırıraq. Bu, mühüm uğurdur.

Cənab Həsənov da bildirib ki, Azərbaycanda Dağlıq Qarabağ, Gürcüstanda Abxaziya və Osetiya, Moldovada Dnestriyanı münaqişələr regionun sabitli-

Güclənən diasporumuz - xaricdəki soydaşlarımızın mütəşəkkilliyi və dövlətin dəstəyi...

Artıq Azərbaycan diasporu beynəlxalq miqyaslı konfranslar təşkil edir; ölkəmizin haqq səsinə dünyaya çatdırmaqla yanaşı, dünyadan haqqımızı tələb edirik!

yini hər an poza biləcək potensial təhlükə mənbəyinə çevrilib.

Bu sahədə mövcud olan problemlərin çətinliyini Ermənistanın etnik təmizləmə və işğalçılıq siyasətinə məruz qalmış Azərbaycan daha yaxından anlayır. Əlbəttə, Azərbaycan diasporunun ümdə vəzifəsi də Qarabağ həqiqətlərinin çatdırılması ilə bağlıdır. Prezidentin köməkçisi də məhz onun üzərində dayanıb ki, Azərbaycanın mövqeyinə görə, bir dövlətin beynəlxalq hüququn normaları ilə təsbit edilmiş ərazisi daxilində başqa bir dövlətin yaradılması və bu məqsədə nail olmaq üçün milli, etnik zəmində parçalanmaya əl atılması yolverilməzdir: "Azərbaycan dünya birliyini Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin regionda törədə biləcəyi təhlükələr haqqında xəbərdar edərək, qəti şəkildə praktik addımlar atmağa və Ermənistanı işğalçılıq siyasətindən çəkəndirməyə çağırır. Hesab edirik ki,

təcavüzkarın qarşısı alınmazsa, beynəlxalq dairələrin dünyada sülhün və sabitliyin bərqərar edilməsinə yönəldilmiş səyləri nəticəsiz qalacaq, etnik münaqişələrin miqyası daha da genişlənəcək ki, bu da dünya nizamı üçün böyük təhdid deməkdir".

Faktiki olaraq, Azərbaycan artıq öz haqq səsinə dünyaya çatdırmaqla bərabər, dünyadan öz haqqını tələb edəcək bir gücdür. Brüssel konfransı bunu ortaya çıxardı. Azərbaycan dövləti və onun diasporu o qədər güclüdür ki, Avropanın göbündə konfrans təşkil edərək, hazırda Azərbaycana münasibətdə böyük güclərin ikili standartlarını sərt tənqid edə bilir, başqa sözlə, bunu onların ələ üzünə deyirik. Məsələn, həmin konfransda Ə.Həsənov beynəlxalq münasibətlər sisteminə hökm sürən "ikili standartlar" siyasətinin etnik separatçılığa qarşı qətiyyətli və prinsiplial ş-

kildə mübarizə aparılmasına əngəl törətdiyinin təəssüf doğurduğunu xüsusi vurğulayıb. Dövlət rəsmisi bildirib ki, bəzi hallarda aparıcı beynəlxalq təşkilatlar etnik separatçılığın aradan qaldırılmasını nəzərdə tutan, təsirli mübarizə metodlarını və cinayətkarların cəzalandırılması mexanizmini özündə ehtiva edən hüquqi normalara bütün dünya dövlətlərinin əməl edib-etmədiyi məsələsinə biganə yanaşırlar. Bu isə öz növbəsində BMT, ATƏT və Avropa Şurası kimi təşkilatların obyektivliyinin və prinsipliallığının üzərinə kölgə salır. Sitat: "Ona görə də həmin qurumlar ikili standartlar mövqeyindən əl çəkməli və etnik münaqişələrin beynəlxalq hüququn normaları çərçivəsində həlli üçün səylərini artırmalıdır".

Bələ mühüm bir konfransda Azərbaycan həm də dünyaya o mesajı çatdırıb ki, dövlətimiz regionda Avropanın, Qərbin ən vacib enerji və təhlükəsizlik üzrə tərəfdaşı kimi özünü tam doğruldub. Təəssüflə qeyd edilib ki, Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi kimi hələ də həllini tapmamış problemlər Azərbaycanın Avropa İttifaqı ilə yüksək səviyyədə tərəfdaşlıq münasibətlərinin inkişaf etməsinə maneçilik törədir: "Aİ-nin işğalçı dövlətə qarşı sərt mövqedən çıxış etməsi bu qurumla Azərbaycan arasındakı strateji tərəfdaşlıq əlaqələrini möhkəmləndirən növbəti mü-

hüm faktorlardan biri ola bilər".

Hazırda dünyanı ciddi narahat edən daha bir məsələni - dini-irqi və milli dözümsüzlük, dağıdıcı separatizm kimi hallar insanların kütləvi şəkildə qaçqın və miqrant həyatı yaşamağa məcbur olmasını - Azərbaycan və onun diasporu nüfuzlu şəxslərlə birlikdə müzakirə edərsə, bu Azərbaycanın dünyada gedən proseslərə biganə yanaşmaması və öz sözünü deyə bilməsi qənaətini formalaşdırmağa kifayət edir.

Prezidentin köməkçisi diasporumuzun təşkilatçılıq etdiyi tədbirdə bildirib ki, millətçilik və etnomədəni terrorizmlə bağ-

lı məsələlər dini inancların, milli mədəniyyətlərin yanaşı yaşaması və etnik müxtəlifliyin təmin olunmasının perspektivləri haqqında daha ətraflı fikirleşməyi tələb edir: "Təəssüf ki, bu məsələyə münasibətdə bəzən xoşagəlməz yanaşmalar da özünü göstərir. Hesab olunur ki, guya mədəniyyətlərə dialoq və yaxud etnik müxtəliflik milli kimliyə xələl gətirən dağıdıcı proseslərə səbəb ola bilər, etnik qruplar və miqrantlar isə məskunlaşdıqları ölkələrdə ictimai-siyasi və kulturoloji xarakterli problemlər yaradır. Təbii ki, bu cür mövqe ilə razılaşmaq mümkün deyil. Çünki bəşəriyyətin mütərəqqi inkişafını sivilizasiyalararası dialoqsuz və etnik müxtəliflik olmadan təşəvvür etmək çox çətindir. Ona görə də həm sivil dünyada, həm də onun bir parçası olan Azərbaycanda bu gün mədəniyyətlərə dialoq və etnik müxtəliflik cəmiyyətinin sabit və dayanıqlı inkişafını təmin edən mühüm şərtlərdən biri kimi qiymətləndirilir"...

Sonda, lobbü məsələsinin üzərində qısa tezislərlə dayanmaq. Azərbaycan öz dövlət maraqları və mövqeyinin güclənməsi üçün təbii olaraq lobbicilərdən istifadə etməlidir. Bunu ABS kimi bir dövlət də edir və bu istiqamətdə milyardlar xərcləyir. Azərbaycanın da bu istiqamətdə fəaliyyəti o qədər uğurludur ki, yenə də öz içimizdəki bəzi xainlərin vasitəsilə beynəlxalq qurumlar Azərbaycanın lobbicilərdən istifadə etməsindən dövlətimizə qarşı qarayaxma kimi istifadə etməyə çalışırlar. Ancaq bu gülüncdür. Çünki lobbü fəaliyyəti beynəlxalq hüququn da çərçivələri daxilindədir və biz bundan çəkinmədən istifadə etməliyik.

Qeyd: Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun keçirdiyi müsabiqəyə təqdim etmək üçün hazırlanıb.

□ **Elsad MƏMMƏDLİ**

Nyu-Yorkda məhkəmə önünə çıxarılan Güney Azərbaycan əsilli iş adamı Rza Zərrabın dava dosyasında 3 nəfər azərbaycanlının adının keçməsi barədə məlumat vermişdik. Xatırladaq ki, R.Zərrab əvvəlcə müttəhim kimi prosesə cəlb olunsay da, sonradan şahid qismində iştirak etməyə başlayıb. Onun şahid ifadələri əsasında tərtib olunan 300-dən yuxarı dosye üzrə prosesdə adı keçən şəxslərin siyahısı 11 səhifəni əhatə edir. İttiham tərəfinin məhkəməyə təqdim etdiyi siyahıda həm şahid, həm zərərçəkmiş, həm də ittiham olunan şəxslərin adları əksini tapıb.

R.Zərrab işində adı keçən azərbaycanlılardan biri - Vidadi Bədəlovun adı 2013-cü ilin dekabrında Zərrabın Türkiyədə həbsdən sonra onunla ortaqlıqda keçmişdi. Həmin zaman R.Zərrab Türkiyədə 2 nazir oğlu da daxil olmaqla, 72 nəfərlik bir qrupun üzvü kimi saxlanmışdı. Onu 2009-2012-ci illərdə gizli yollarla İrandan Türkiyəyə 87 milyard avronun transferinin təşkilində ittiham edirdilər. Həbslə bağlı yayılan məlumatlardan aydın olurdu ki, A. Nizami, H. Surxay və B. Vidadi adlı azərbaycanlıların da daxil olduğu 4 nəfərlik qrup gizli şəkildə Rusiyaya on milyonlar avro və dollar daşıyıblar. Daha sonra Türkiyədə kağız üzərində qurulan 3 xəyali şirkətə araşdırılan maliyyə müfəttişləri İrandan çox böyük miqdarda pul transferinin gerçəkləşdirildiyini ortaya çıxarıblar. Həmin şirkətlərin sahibləri Adəm Gəlgeç adlı Türkiyə vətəndaşı və Vidadi Bədəlov olub. Onların ortaqlı qurduqları "Cihan Kiymətli Madenler", "Deniz Kiymətli Madenler" və "Kapital Kiymətli Madenler" adlı bu şirkətlərə 2009-2012-ci illər ərzində İran Millet Bankı vasitəsilə 87 milyard avro köçürüldüyü, şirkətləri R. Zərrabın qurduğu və idarə etdiyi ortaya çıxmışdı. Şirkətlərin "Garanti", "Küveyt Türk" bankları, "Denizbank" və "Aktif Bank"dakı hesabları araşdırılıb və bu hesabların hər birinə gündə təxminən 5 milyon avro köçürüldüyü belli olub. Vergi idarələrində bu şirkətlərin heç bir borcunun olmaması müfəttişləri təəccübləndirmişdi. Bundan başqa, müfəttişlər bu şirkətlərin bank qeydiyyatlarını dərinləndirən analiz etmək üçün xüsusi komissiyaya qurub və soruşdurma komissiyası tərəfindən əlavə bir çalışma ilə iş adamları Adəm Gəlgeç və Vidadi Bədəlov tərəfindən qurulan şirkətlərin sayının 11 olduğunu ortaya çıxarıb. 2013-cü ilin fevralın-

da ifadə verən Gəlgeç transferləri İrandan apardığını etiraf edib.

Rza Zərrab açıqlamada əməliyyatlar üçün əmrlərini İran və Azərbaycandan gəldiyini, ancaq bu əmrlərin kim tərəfindən verildiyini deməyib. Daha sonrakı araşdırmalarda isə bu şirkətlərin Zərraba aid olduğu məlum olub.

Türkiyə prokurorluğu çirkli pulların yuyulmasında adı keçən hər 3 azərbaycanlının adını beynəlxalq axtarışa versə də, sonradan R.Zərrabın azad olunması ilə axtarış da götürülmüşdü.

R.Zərrab davasında adı keçən digər 2 azərbaycanlı - Əhməd Məmmədov və Şamil Məmmədov adlı şəxslərdir. Bunlardan birincisinin Dövlət Sığorta Kommersiya Şirkətinin İdarə Heyətinin sədri Məmməd Məmmədovun ("Sığorta Mamed" kimi məşhurdur-red.) kiçik oğlu Əhməd Məmmədov olduğu iddia olunur. Xatırladaq ki, Ə.Məmmədov "Azər-Türk" Bankın Mərkəz filialının müdürüdür. Onun R.Zərrabla əlaqələrinin olduğu dair ölkə mətbuatında məlumatlar yayılmaqdadır. Baxmayaraq ki, onun özü bu barədə təklif yayaraq, "mən deyiləm", tipli açıqlama verib. Lakin bu cür açıqlama ictimai və mətbu rəyi qane edəcək səviyyədə deyil. Daha inandırıcı təkliflər gəlməyincə, onun ünvanına iddialar davam edəcək.

Zərrab davasında adları keçən azərbaycanlıların günahı isbatlanarsa, onların ABŞ tərəfindən Azərbaycandan istənilməsi mümkündürmü? Bu şəxsləri hansı cəzalar gözləyir? Ümumiyyətlə, Azərbaycanda İran pullarının yuyulması iddiaları özünü doğruldarsa, hansı problemlər yarana bilər?

Hüquqşünas, bank sahəsi üzrə mütəxəssis Əkrəm Həsənov deyir ki, ABŞ hökuməti Azərbaycandan öz vətəndaşlarının onlara təhvil verilməsini istəyə bil-

Zərrabla iş birliyi sayıəsi "Sığorta Mamed" in bankir oğlunu bitirə bilər

Hüquqşünas: "ABŞ mütləq onlarla bağlı Azərbaycana müraciət edəcək"

məz: "Azərbaycanın elə bir hüquqi öhdəliyi ola bilməz ki, öz vətəndaşını başqa bir ölkədə məhkum olunması üçün təhvil versin. Üzvlərdə təklif yayaraq, "mən deyiləm", tipli açıqlama verib. Lakin bu cür açıqlama ictimai və mətbu rəyi qane edəcək səviyyədə deyil. Daha inandırıcı təkliflər gəlməyincə, onun ünvanına iddialar davam edəcək.

Azərbaycan çirkli pulların yuyulmasına qarşı beynəlxalq konvensiyalara qoşulsa da, Ə.Həsənov dediyinə görə, onlara əməl olunması sahəsində vəziyyət ürəkəçən deyil: "Əvvəla, ona görə ki, çirkli pulların yuyulmasına nəzarət orqanı - Maliyyə Monitorinqi Mərkə-

zi müstəqil qurum deyil. Bu qurum əvvəl Mərkəzi Bankın nəzdində idi, indi isə Maliyyə Bazarlarına Nəzarət Palatasının bir şöbəsinə çevrilib. Halbuki konvensiyaların birinci tələbi bu cür qurumların tam müstəqil fəaliyyətinin təmin olunmasıdır. Digər tərəfdən, konvensiyaların digər tələbi budur ki, bank öz müştərisini tanımalıdır. Lakin Azərbaycanda bu tələbə də əməl olunmur. Sadə bir misal: əmək haqqı və pensiya kartları verildikən hər bir kart sahibi ilə bank arasında müqavilə bağlanmalı, vətəndaş üçün kart hesabı açılmalıdır. Lakin Azərbaycanda bunu işəgötürənlər, bir də Dövlət Sosial Müdafiə Fondu tərəfindən mərkəzləşmiş qaydada həyata keçirilir. Yeni bank kimə maaş, pensiya köçürdüyünü bilmir. Görün, təkcə bu iki sahədə çirkli pul yuyulması imkanları nə qədərdir..."

Ə.Həsənovun sözlərinə görə, çirkli pulları yuyulmasına qarşı ölkə qanunvericiliyinin müd-

dələri da mübarizənin effektiv aparılmasına imkan vermir: "Müddəalar elədir ki, hər 2 bank əməliyyatından biri onun əhatəsinə düşür. Bunun nəticəsidir ki, 2008-ci ildə işə başlayan Maliyyə Monitorinqi Mərkəzinin işi çox qısa zamanda iflic oldu - hər gün banklardan yuzlərlə həmin müddəaların təsirinə düşərək şübhəli sayılan əməliyyat barədə məlumat gəlsə, onların hamısını necə incələyib doğruluğunu yoxlamaq olar?"

Buna görə də biz təklif edirik ki, ölkə qanunvericiliyini beynəlxalq konvensiyaların tələblərinə uyğun-

Rusiyada son illərdə 200-dən çox bank məhz çirkli pulların yuyulmasına görə bağlandı, yuzlərlə insan həbs olundu. Dünyanın ən sivil ölkələrində belə hər il bu ittihamla neçə-neçə insan həbs olunur. Azərbaycanda korupsiyanın olduğu bir şəraitdə bu maddə ilə kiminsə tutulması nə deməkdir..."

Hüquqşünas deyir ki, Zərrab davasında adı keçən 3 şəxsə bağlı iddialar sübuta yetirilsə, ABŞ tərəfindən Azərbaycan hökumətinə mütləq müraciət daxil olacaq: "ABŞ kimi dövlətin müraciəti nəzərə alınmaya bilməz. Ən azından ona görə ki, ABŞ-in

laşdırmaq - şübhəlilik meyarlarını beynəlxalq standartlardan götürək. Məndə ciddi şübhələr var ki, meyarları qəsdən belə ediblər ki, iş görülməsin. Dəqiq meyarlar olsaydı, o xidmət işini normal qura biləcəkdiniz. Siz indiyədək görmüsünüz kiminsə çirkli pulların yuyulması ittihamı ilə həbs olunsun?"

sanksiya imkanları çox genişdir. Digər tərəfdən, düşünürəm ki, bu məsələ çirkli pulların yuyulmasına qarşı mübarizə sahəsində Azərbaycandakı vəziyyəti diqqət mərkəzinə gətirəcək. Bu isə beynəlxalq konvensiyalara əməl olunmamasını üzə çıxaracaq".

□ **Dünya SAKIT,**

"Mən axmağa oxşayıram?"

Rza Zərrab işində əsas suçlunun FTB-də sorğu-sualının videoları üzə çıxdı

İran əsilli iş adamı Rza Zərrabın məhkəməsi davam edir. "Nyuyork Tayms" qəzeti yazıb ki, Birləşmiş Ştatların İrana qarşı sanksiyalarını pozaraq neft müqabilində qızıl qaçaqçılığı sxemi ilə bağlı məhkəmədə şahid qismində ifadə verən Rza Zərrab bu iş vasitəsilə böyük məbləğdə pul qazandığını etiraf edib.

"Dəqiq yadımda deyil, amma 100 milyon dollar, ya da daha çox, bəlkə də 150 milyon ola bilər," deyərək, Zərrab tərcüməçi vasitəsilə bildirib. Qəzetdə yer alan məlumata görə, Zərrab bu ifadəni türkiyəli bankir Mehmet Hakan Atıllanın vəkilinin suallarına cavab olaraq verib. Atılla sanksiyalardan yayınma planında iştirakına görə mühakimə olunur.

"Zəngin Türkiyə-İran vətəndaşı olan Zərrab 2016-cı ildə ailəsi ilə birlikdə Florida ştatında yerləşən Disney World-a səfəri zamanı həbs olunub. O, ötən həftə verdiyi ifadədə 2012-ci ildə o zaman Türkiyənin baş naziri

olan Rəcəb Tayyib Ərdoğanın şəxsən bu iş üçün iki Türkiyə bankından istifadəyə əmr verdiyini deyib", qəzetdə bildirilir.

Zərrabın artıq ikinci həftədə davam edən ifadələri Türkiyə boyu siyasi çaxnaşmalara səbəb olub.

Ərdoğan AKP millət vəkiliəri önündə etdiyi həftəlik çıxışı zamanı Birləşmiş Ştatlara hücum edib. O, diqqəti təkcə məhkəmə işinə deyil, həm də Amerikanın Suriyadakı kürd qiyamçılarına dəstəyinə və Birləşmiş Ştatların İsrail siyasətinə yönəldib.

"Artıq məlumdur ki, ABŞ-in bizə qarşı planı var", deyərək Ərdo-

ğan qanunvericilərə bildirib. "Bu məhkəmə bizim regiondakı iddimizdən geri çəkilməyə vadar etmək üçün təşkil olunub", deyərək söyləyib.

Türkiyənin baş naziri Binəli Yıldırım isə R.Zərrabın şahid

olaraq ifadə verdiyi məhkəməni "evlərə şənlik" adlandırır: "Məhkəmənin aktyoru ilk gündən təqsirləndirilən şəxs olduğu halda məhkəməyə gəlmədən şahidə çevrildi. Və adam açıq şəkildə deyir ki, yalan de-

sen, ceza almaqdan qurtula bilərsiniz. Amerikada bu, ədalət sayılır. Bizə gəlincə isə deyirlər ki, hanı hüquq dövləti? Bu ikili standartı türk milləti artıq yemir. Burdakı məqsəd bəllidir. 15 iyulda yarım qalan işi iqtisadi hücumla yekunlaşdırmağa çalışırlar".

Bu arada R.Zərrabın Türkiyədəki bütün mal varlığına həbs qoyulması məlum idi. Amma bu günlərdə onun Bodrumda olan, Malta bayraqlı, 7 milyon avro dəyərindəki lüks yaxtası ilə bağlı prosedur da başlanıb. Təxminən 1.5 ildir ki, limanda saxlanan lüks yaxta ilə bağlı Ankara ilə rəsmi yazışma aparıldığı bildirildi. Bodrum Liman Başqanlığına yazılan çatmasının ardınca "60 yəars" adlı lüks yaxtaya da həbs qoyulacağı məlum olub. Limanda saxlanan yaxtanın üstünə böyük örtük çəkilərək bağlanması da diqqətdən yayınmayıb. Liman rəhbərliyinə isə tapşırıq verilib ki, yaxtanın dənizə endirilməsinə icazə verilməsin.

Mehmet Hakan Atıllanın 27 martda FTB tərəfindən həbs olunan kimi aparılan sorğusunun görülməsini isə Türkiyə mətbuatı yayıb. "Yeni Müsavat" "Hürriyyət"ə istinadən yazır ki, FTB agentləri Cenifer McReynolds və Scott Giessler

sorğu-sualın əvvəlində özlərini tanıdıb, şəxsiyyət vəsiqələrini göstərirlər. Kiçik bir otaqda M.H.Atıllaya arayış verilib ki, onu R.Zərrab istintaqi ilə bağlı həbs ediblər. İngilis dilində başladığı danışıqna türk dilində davam edərək, "Mənim Rza ilə heç bir şəxsi əlaqəm yoxdur. Bankın Rza ilə həyata keçirdiyi bəzi prosedurlar var. Mənim şəxsimlə bağlı bir mövzu deyil. Mənimlə bağlı olsa Amerikada nə işim var? Axmağa oxşayıram mən?" deyərək reaksiya verib.

FTB agentləri isə əllərində Zərrabla aralarında keçən danışıq dinləmə qeydlərini göstərirlər. Atılla sorğu zamanı bir məqamda "Əlinizdən gələni edin. Mən hökumətə gərəklisizəm. Bu səbəbdən də böyük ehtimalla bu məhkəməni təqib etməyi istəyəcəklər" deyib. Bu arada R.Zərrab da məhkəmədə həyat yoldaşı, tanınmış müğənni Ebru Gündəşlə bağlı danışıb. Deyib ki, Türkiyə mətbuatı onlarla bağlı qeyri-dəqiq xəbərlər yayıb: "Davamlı olaraq qəzet və jurnallarda həyat yoldaşımın mənim haqqımda yazılan yazılardır. Lüks həyatımızla bağlı şəkildə paparassilər tərəfindən gizli çəkilib. Mediada bizim haqqımızda yazılan xəbərlərin 99%-i uydurma və yalan idi".

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Dünyanın global probleminə çevrilən autizm xəstəliyi ilə geniş yayılmaqdadır. Araşdırmalara görə, dünya əhalisinin 1 faizi, yəni 70 milyonu autizmdən əziyyət çəkir. Xəstəlik son vaxtlarda Azərbaycanda da yayılmağa başlayıb. Qeyri-hökumət təşkilatlarının apardığı statistik araşdırmaya görə, hazırda ölkəmizdə 6 min nəfərə yaxın autizmlə uşaq var.

Dünyada olduğu kimi, Azərbaycanda da autizmlə uşaqlar arasında oğlanlar əksəriyyət təşkil edir. Xəstəliyin geniş vüsət alması ilə bağlı bu günlərdə Milli Məclisdə də müzakirə getdi. Belə ki, deputat Hikmət Babaoğlu 2018-ci ilin büdcə müzakirələri zamanı bu problemi gündəmə gətirmişdi: "Əgər sağlam gələcəyimizi düşünürsə, bu problemin həlli üçün mərkəzlər yaradılmalı, dövlət autizm xəstəliyinə düçar olmuş uşaqların müalicəsinə, reabilitasiyasına ciddi dəstək verməlidir".

Məlumat üçün bildirik ki, autizm 3 yaşa qədər başlayan və məhdud davranışlara gətirib çıxaran, beynin inkişafına təsir edən xəstəlikdir. Xəstəlik daha çox nitq və davranışda qeyri-adilliklə, pozuntularla müşayiət olunur. Autizm beynin inkişafı pozğunluğudur. Uşağın əsəb sistemlərində yaranan pozğunluq beynin normal və düzgün işləməsinə səbəb olur.

Qeyd edək ki, yaxın 15 ilədək bu xəstəlik şizofreniyanın bir forması kimi qəbul edilirdi. Bəzən valideynlər bu cür övladlarını cəmiyyət arasına çıxarmaqda utanır, hətta imtina edirdi. Bu baxımdan bəzi hallarda autizmlə uşaqların valideynləri ikinci dəfə dünyaya uşaq gətirməkdən çəkinirdilər. Çünki ananın ikinci dəfə autizmlə uşaq dünyaya gətirmək ehtimalı 0,5 faizdir. Bu

Azərbaycanda autizmlə uşaqların sayı artır - pediatri sirli səbəbdən danışdı

Vaqif Qarayev: "20-30 il bundan əvvəl bu xəstəliyin adına ancaq tibb ədəbiyyatında rast gəlirdik..."

gün də ikinci uşaqdan imtina edən valideynlər var.

Autizm əsasən 1 yaş 8 aylıqdan özünü göstərir. Əvvəlcə uşaq bir-iki söz deyir, sonra bu sözlər də itir. Onlar kənara çəkilib tək oynamaq istəyir, əşyalarından ayrılır, səbəbsiz yerə ağlayır, gülür, özləri barədə üçüncü şəxsin dili ilə danışır, şəxs əvəzliliklərindən istifadə edə bilmirlər.

Son vaxtlarda tez-tez şahidi oluruq bəzi uşaqlar 3 yaşına gəlməsinə baxmayaraq danışa bilmir. Bir çox hallarda valideynlər bunu problem hesab etmir. Ekspertlər isə qeyd edir ki, artıq bu çox ciddi siqnaldır. Autizmin müalicə-

sine gəldikdə isə dünya praktikasında bu, dərmanla müalicə olunmur. Yalnız aqressivlik və yuxusuzluq zamanı dərman müalicəsi təyin olunur. Bir çox inkişaf etmiş ölkələrdə autizmlə bağlı araşdırma və bərpa mərkəzləri var. Lakin hələ ki Azərbaycanda bununla bağlı dövlət müəssisəsi, xüsusi bağçalar yoxdur. Bu səbəbdən autizmlə övladı olan valideynlər onların reabilitasiyası üçün lazım olan xərci ödəyə bilmir.

Araşdırmalara görə, autizmlə övladı olan valideynlər reabilitasiya və xüsusi qida üçün ayda təxminən 1500 manata qədər pul xərcləyir. Bəzən bu cür ailələrə maddi dəstəyin həllini tibbi sığortanın tam ölkə üzrə işə düşməsinə görürlər. Ekspertlərin fikrincə, ölkəmizdə bu xəstəlikdən əziyyət çəkən uşaqlarla təlim keçəcək peşəkar kadrlar da yetərinə yoxdur.

Bəs autizm xəstəliyinin ölkəmizdə də geniş yayılmasının səbəbi nədir? Bəzi ekspertlərə görə, səbəb autizmlə övladı dünyaya gətirən ananın hamilə vaxtı keçirdiyi psixoloji sarsıntılar, yuxuda qorxmalar, qarabasmalarıdır.

Mövzu ilə bağlı tanınmış pediatri Vaqif Qarayev "Yeni Müsavat"a danışdı: "Bu xəstəlik təxminən 10 ilin problemdir. 20-30 il bundan əvvəl biz bu xəstəliyin adına ancaq

tibb ədəbiyyatında rast gəlirdik. İndi isə təkə bizdə deyil, hətta dünyanın ən inkişaf etmiş ölkələrində bu xəstəlik geniş yayılmaqdadır. Səbəbi isə birmənalı olaraq bəlli deyil. Vaxtaşırı müəyyən iddialar ortaya atılır. Məsələn, 4-5 il bundan əvvəl bu xəstəliyin səbəbini peyvənddə görürdülər. Amma tutaq ki, bizim ölkədə peyvənd pisdirdi, bəs axı Avropa ölkələrinin özləri peyvəndi istehsal edir. Ona görə bu səbəb heç də məntiqli arqument deyil. Həmçinin peyvəndsiz uşaqlar arasında da autizm xəstəsi olanları görürük. Yeni peyvənd birmənalı olaraq autizmin səbəbi deyil. Hətta İngiltərədə bununla bağlı bir neçə məhkəmə prosesləri oldu və şikayət edənlər uduzdular. Avropanın da təbətə sübut etdi ki, peyvəndin autizmə heç bir aidiyyəti yoxdur. Bəzən isə bunu genetik, hissiyyət, valideynlərin uşaq iken keçirdiyi xəstəliklərlə də bağlayırlar. Amma bu da ağlabatan deyil. Bir sözlə, hələlik bu problemin səbəbi haqqında əksəriyyətin qəbul etdiyi arqument yoxdur".

Pediatri onu da qeyd etdi ki, uşaqların davranışlarında pozğunluq aşkar edildikdə dərhal autizm diaqnozunun qoyulması doğru deyil: "Müşahidə etsəniz, görərsiz ki, indi hər yerdə çoxlu sayda psixoloji mərkəzlər açılıb, təhsili olan da, olmayan da bu işlə məşğul olur və bəzən

uşaqda aqressiya görən kimi ona autizm diaqnozu qoyurlar. Əslində isə valideyn uşaqda psixi pozğunluq görürkən ilk növbədə pediatri, daha sonra nevroloq və psixoloqa müraciət etməlidir. Hər üç sahə üzrə həkim uşağı müayinə etdikdən sonra birgə qərar verirlər ki, uşağa birgə nəzarət edəcək".

Pediatri hesab edir ki, dövlətin bu cür uşaqlara qarşı qayğısı yetərli deyil: "Bu cür uşaqlar üçün külli miqdarda vəsait tələb olunur.

Çünki onlar üçün xüsusi yerlər ayrılır, özünəməxsus pəhriz olur. Həmçinin o uşaqların reabilitasiya problemi var. Axı yazıq valideynlər bütün bunları çatdırıb bilmir. Halbuki bütün dünyada autizmlə uşaqlar üçün xüsusi təşkilatlar, xeyriyyə fondları var. Həm dövlət, həm də qeyri-dövlət təşkilatları bu işlə məşğul olur. Təəssüf ki, Azərbaycan üçün bunları deyə bilmirik".

□ **Xalidə GƏRAY**
"Yeni Müsavat"

Klinikada ölən 20 yaşlı qızla bağlı cinayət işi açıldı

Bakıda gənc qızın xəstəxanada vəfat etməsi ilə bağlı cinayət işi açılıb. Bakı Şəhər Prokurorluğundan lent.az-a bildirilib ki, noyabrın 30-da paytaxtın Nərimanov rayonu ərazisində yerləşən "Grand Hospital" tibb mərkəzində 1997-ci il təvəllüdü Mirzəyeva Aysən Müşfiq qızı üzərində keçirilən əməliyyatdan sonra səhhəti ağırlaşaraq koma vəziyyətinə düşüb və dekabrın 5-də vəfat edib.

Bununla bağlı daxil olmuş məlumat əsasında prokurorluq əməkdaşları tərəfindən məhkəmə-tibb ekspertinin iştirakı ilə meyitə baxış keçirilib və digər zəruri prosessual hərəkətlər yerinə yetirilib.

Fakta görə rayon prokurorluğunda Cinayət Məcəlləsinin 124.1-ci (ehtiyatsızlıqdan adam öldürmə) maddəsi ilə cinayət işi başlanıb. A.Mirzəyevanın ölümünün səbəbinin müəyyənləşdirilməsi məqsədilə məhkəmə-tibbi ekspertiza təyin edilib. İş üzrə Səhiyyə Nazirliyinin yüksək ixtisaslı mütəxəssislərinin iştirakı ilə müvafiq araşdırmalar davam etdirilir. Modern.az saytı dünyasını dəyişən Aysən Mirzəyevanın atası Müşfiq Mirzəyevlə əlaqə saxlayıb. O bildirib ki, indi heç bir söz deyə bilməyəcəklər.

"Qızın meyitini "Grand Hospital"dən çıxarıb Şamaxıya aparmışdıq ki, orada dəfn edək. Sonra bizə Baş Prokurorluqdan məlumat verdilər ki, dəfn etməyin. "Bizi gözləyin" dedilər. Onlar ekspertiza edib uşağın dəqiq nədən dünyasını dəyişdiyini deyəcəklər. Ondan sonra nəse bir söz deyə bilərik. İndi heç nə danışmaq istəmirik". Bunu isə modern.az saytına dünyasını dəyişən Aysən Mirzəyevanın atası Müşfiq Mirzəyev deyib. Aysən Mirzəyeva noyabr ayının 30-da "Grand Hospital"da damarın hemangioması diaqnozu ilə əməliyyata alınıb. Əməliyyatı invaziv radioloq İlqar Hüseynov aparıb.

Yayılan məlumata görə, proses zamanı damarın bağlanması üçün istifadə olunan material Aysən Mirzəyevanın beyninə gedib və qız komaya düşüb.

Kişilər!!! Diqqət!!! Axırncı şans!!!

Əgər sizə Azərbaycanda, xaricdə kömək edə bilməyiblərsə, onda Dr. Vaiz Səmədov sizə kömək edə bilər

- * Cinsi zəiflik
- * Cinsi marağın azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları
- * Prostatitlər (vəzin böyüməsi)
- * Prostat vəzinin düyünlü adenoması
- * Sonsuzluq
- * Sidik aktların pozulmaları
- * Gərginlik, yuxusuzluq, yaddaşın pozulması və digər kişilərin şikayətləri.

Oğlan uşaqlarında və yeniyetmələrdə

- * Enurez,
- * Saçların tökülməsi,
- * Sızanaqlar,
- * Cinsi orqanların inkişafdan geri qalması (8-10 yaşından sonra).

Doktor V.Səmədova saat 11:00-dan sonra, (050) 213-88-05 nömrəsi ilə əlaqə saxlamaq olar.

Həkimin TV çıxışlarını youtube.com və facebook.com-da izləyə bilərsiniz.

Evimizdəki və ya çalışdığımız ofisdəki mikroiklim bir neçə parametrdən asılıdır ki, buna eyni zamanda havanın temperaturu da daxildir. Elmi hesablamalara görə, temperatur +20 dərəcədən +25 dərəcəyə qədər dəyişir. Bununla belə, hər insanın fərdi normaları var ki, bu, onun komfortlu yaşayışını təmin edir. Təbii ki, temperatur rejimi bir çox nüanslardan asılıdır. Qışda bu sual heç vaxt olmadığı qədər aktualdır. Və çoxmərtəbəli binaların sakinləri üçün də bu sual hər zaman aktualdır - mənzillərimizdəki batareyaların temperaturu və otağın havası necə olmalıdır?

Bina evindəki temperatur norması konkret mənzilin yerləşdiyi yerdən asılıdır. Məsələn, onun şimal-cənub və ya qərb-şərq hissəsində yerləşməsi çox şeyi həll edir və ya dəyişir. Havanın atmosfer təzyiqi və ya rütubət birbaşa mənzilin temperaturuna təsir göstərir.

Hər otağın temperaturu ayırıdır - cədvələ diqqət!

Mövsümün dəyişməsindən asılı olaraq, mənzildəki mikroiklim dəyişə bilər. Məsələn, qışda temperatur o qədər də yüksək olmur. Amma yay vaxtında temperatur təbii ki, artır. Avropa iqlimi üçün soyuq havada evin temperaturunun orta hesabla +22 dərəcə, nisbətən mülayim havada isə +25 dərəcə olması normal sayılır. Belə fərq o qədər də böyük görünmür, amma bunu daimi norma kimi müəyyən edəndə ciddi mənə daşıyır.

Mənzildəki müntəzəm və dəyişməz temperaturun müəyyənlişməsində orda yaşayan insanların rahatlıq norması əsas sayılır. Bəzi insanlar istidə özlərini yaxşı hiss edirlər, hətta bir çox hallarda evdə kondisionerdən də istifadə olunmur. Bəzi insanlar isə bayırda şaxta olduğu halda daim pəncərələri açıq saxlayır. Amma unutmaq olmaz ki, bəzən insanların tələbatları heç də hər zaman müəyyən edilmiş temperatur rejimi normalarına uyğun gəlmir. Evin soyudulması, habelə normadan artıq isinməsi insan orqanizmində, onun özünü necə hiss etməsində dəyişməz izlər qoya bilər.

Eyni zamanda temperatur norması fərqlinin qadın və kişi cinsi arasındakı fərqə necə təsir göstərdiyini də unutmaq olmaz. Bu, bir neçə dərəcə miqdarında fərqlənə bilər. Belə ki, qadınlar kişilərə nisbətən soyuğa daha çox dözümlüdür. Balaca uşaqların yaşadığı mənzillərə xüsusi diqqət yetirmək lazımdır. Körpənin orqanizmində hələ termoregulyasiya sistemi inkişaf etməyib. Ona görə də o, digərlərindən daha tez isinə və soyuya bilər. Ona görə də evin uşaqlar olan otağında temperatur stabil olmalı, +22 dərəcə təşkil etməlidir.

Otağın təyinatından asılı olaraq temperaturun dəyişməsi də tənzimlənir.

İstirahət və yuxu üçün otaq. Optimal temperatur +18

dərəcə təşkil edir. Məhz o, yuxusuzluqdan və özünü pis hiss etmədən qoruya bilər.

Mətbəx. Bu məkan havaya isti verən texniki əşyalarla doludur - mikrodalğalı soba, elektroçaydan, qaz plitəsi. Ona görə də burada olduqca yüksək temperatura ehtiyac yoxdur.

Vanna otağı. Burada temperatur +25 dərəcə sərhədində olmalıdır. Belə ki, buradakı rütubət digər otaqdakılardan

halda orda yaşayan insanların qəfil soyuq dəyməyə tutulması, kəskin respirator xəstəliklər və əsəblə bağlı problemləri ortaya çıxara bilər.

Bu, xüsusən də balaca uşaqlar üçün təhlükəlidir. Ona görə də evdə temperatur norması rejimini qorumağa xüsusi diqqət etmək lazımdır.

Normada evdəki temperaturla bayırda temperatur arasında böyük fərq olmamalıdır. Evdə havanın temperaturunu

Müəyyən edilmiş sanitariya normalara gəlincə, batareyanın temperaturunu tənzimləmək mümkündür. Əsas odur ki, mənzillərdə lazımi temperatur olsun. Bir qayda olaraq, qış dönməndə temperatur +20 dərəcədən aşağı olmamalıdır. Əgər evinizdəki temperatur qışda bundan aşağıdırsa, demək, istilik sistemi keyfiyyətsizdir.

Bu halda sahibkar bunları etməlidir:

- *Öz şəxsi imkanları hesabına evini daha yüksək səviyyədə isitməyə nail olmalı*

- *Evdə əlavə qızdırıcı vasitələr quraşdırılmalı*

- *Evinin avtonom qızdırıcı sistemini təmin etməli.*

Təbii ki, əgər dövlət binasında yaşayırsınızsa, mənzillərə istilik verilməsi birbaşa dövlətin öhdəliyindədir. Mərkəzi istilik sistemi sakinləri bu qayğıdan maksimum xilas etməlidir. Yeni bu halda daha

kombi sistemi hesabına evin istilik problemini özünüz həll edərsiniz. Hər iki halda keyfiyyətli istilik sistemi sizin öz əlinizdədir. Təbii ki, yuxarıdakı norma və standartları unutmadan.

Norveçdə pəncərələrin istilik ötürmə əmsalı 0,8-1,2 arasındadır. Bizdə isə 2,3-2,75 arasında dəyişir. Onlar pəncərənin künc hissəsində olan məsafəni tənzimləyirlər, şüşənin daxilinə arqon, yaxud kripton qazı vururlar. Eyni zamanda, həm içəri, həm də çöl şüşəyə emulsiya lövhəsi çəkirlər. Bu lövhə qışda soyuğun, yayda isə istinin içəri dolmasını engəlləyir. Bu şüşələrin bir kvadratının qiyməti Azərbaycanda 50 manatdan 130 manata qədər dəyişir.

Enerji effektivliyi şəhərsalmadan başlayır. Ev tikilərkən onun küləyin istiqamətinə görə yerləşdirilməsi əl olmalıdır ki, istilik itkisi minimuma ensin. Əgər bütün evlər bir istiqamətdə tikilibsə və vətəndaş da evini həmin istiqamətdə tikməyə məcburdursa, bu zaman digər nüanslara fikir verməklə də enerji effektivliyinə nail ola bilərlər. Birinci mərtəbənin döşəməsinə və evin üstünə də izolyasiya materialı qoymaq məsləhətdir. Bu zaman istilik itkisi çox olmur. Bir sözlə, xarici konstruksiyaların istilik keçirməyə müqaviməti artırılmalıdır.

Bizim evlərin əksəriyyətində qızdırıcı cihazların üstünə pərdə çəkirlər. Bu da istiliyin mənzilə keçməsinə mane olur, əksinə, istilik çölə çıxır. Həmin qızdırıcı cihazların arxasına, yəni divara istiliyi əks etdirən lövhə qoyulmalıdır ki, radiatorun arxadan verdiyi istilik çölə axmasın, evin içərisinə daxil olsun. İnşaat bazasında istiliyi şüalandıran lövhələr çoxdur. Mağazalardan alınan plitələrin altına da istilik lövhəsi qoymaq məsləhətdir ki, istilik aşağıya getməsin. Ümumiyyətlə, mağazadan radiator alarkən enerji effektivliyinin olduğunu göstərən sertifikatı yoxdursa, onu almaq doğru deyil.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Soyuq qış günlərində evinizi isti saxlamağın qaydaları

Mütəxəssislər xəbərdarlıq edir - evdə temperatur bu dərəcədən aşağı düşsə...

yetərinə yüksəkdir və orda insanlar adətən paltarsız vəziyyətdə olurlar. Aşağı temperaturda dərhal rütubət və diskomfort özünü göstərəcəkdir.

Uşaq otağı. Bu otaqda temperatur dəyişkən ola bilər və uşağın yaşından asılıdır. Yeni doğulan körpə üçün bu, +24 dərəcə təşkil edir, amma ondan böyük körpə üçün +21-22 dərəcədir.

Qonaq otağı və evin digər otaqlarında maksimal komfort üçün temperatur 19-21 dərəcə civarında olmalıdır.

Hədsiz soyuq və isti havada evin temperaturunu belə tənzimləmək

Bir məqamı da unutmaq olmaz ki, otaqlar arasında kəskin temperatur fərqi qoymaq olmaz. İdeal variant bu fərğin 2 dərəcə olmasıdır. Bu halda ev əhli bu fərqi hiss etməyəcəkdir.

Şəxsi tərcihlərə baxmayaraq, temperatur normalarına əməl etmək lazımdır. Bu, xüsusən də çox isti yay və soyuq qış fəsiləri üçün keçərlidir. Məhz bu fəsilərdə evdəki və bayırda temperatur arasında böyük fərq özünü göstərir. Nəzərə almaq lazımdır ki, temperatur normalarına riayət olunmasa, bu, orqanizmdə güclü soyuqlamaya və ya istilənməyə səbəb ola bilər ki, bu da kardioloji problemlərlə nəticələnər.

Mənzildə həddən artıq isti hava müxtəlif bakteriyaların yayılması üçün münbit şərait yaradır. Nəticədə orda yaşayan insanlar infeksiya xəstəliklərinə yoluxa bilərlər. Müvafiq proses qışda da, evin keyfiyyətsiz qızdırılması nəticəsində qəfil +17 dərəcəyə düşür. Bu

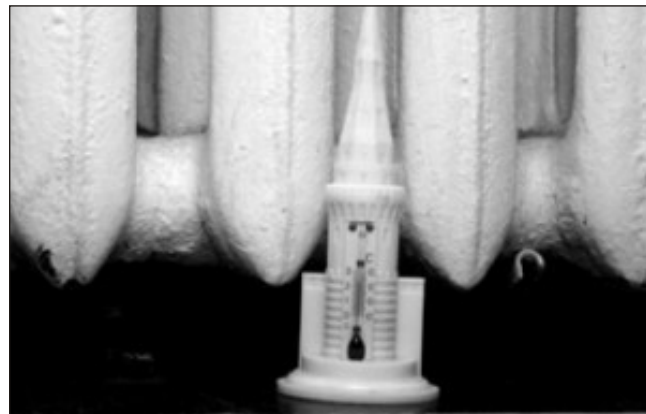
qışda 24 dərəcədən yuxarı qaldırmaq doğru deyil. Çünki temperatur 24 dərəcədən yuxarı olanda bakteriyalar baş qaldırır. Bundan başqa, temperaturun hətta 1-2 dərəcə aşağı salınması da enerjiyə 2-3 faiz qənaətə gətirib çıxarır. Xüsusən də yataq otağının temperaturu aşağı olmalıdır. Almaniya normalarında yataq otağının temperaturu 16, Azərbaycanda isə 19 dərəcədir. Çünki otaq sərin olduqda insan daha rahat yatır, bakteriyaların fəallığı azalır. Üstəlik, enerjiyə qənaət edilir.

Əgər eviniz isti deyilsə...

Sanitariya normalarına əsasən, mənzildə temperatur +22 dərəcədən artıq olmamalıdır. İstənilən fərqlilik insanın sağlamlığına neqativ təsir edə bilər. Əgər sizin evinizdə digər göstəricilər özünü göstərsə, orda yaşayanlara optimal mikroiklim üçün nə etmək lazımdır?

Keçmişdə havanın temperaturu ancaq radiator qızdırıcı vasitə ilə tənzimlənirdi. Əlavə qızdırılma üçün qızdırıcı alətlərdən - elektrik kaminləri, açıq spirallı konvektorlardan istifadə olunurdu. Otaqda havanın temperaturunu nisbətən aşağı salmaq üçün pəncərələri açır və bununla da problemi yoluna qoyurdular.

Müasir texnologiya isə insanın qarşısına böyük seçimlər qoyur: indi kondisionerlərimiz də var, funksionallığı ilə diqqət çəkən digər texniki ləvazimatlar da. Müasir texniki avadanlıqların əsas funksiyası tək evi isitmək yox, eyni zamanda rütubəti də aradan götürmək, ventilyasiya, yad qoxuları aradan götürməkdir.

- *İsitmə sistemindəki problemlərin aradan qaldırılmasını tələb etməlidir.*

- *İstilik sistemi üçün ödədiyi vəsaitin hesabını soruşmalı*

az məbləğ hesabına evdə quraşdırılmış radiatorlar sizi istiliklə təmin edir. Yox, əgər göyüdənlərdə və həyətin evində yaşayırsınızsa, bu halda

MUSAVAT

Son səhifə

N 257 (6871) 8 dekabr 2017

O qədər arıqladı ki, dərisini də kəsdilər

Amerikalı qadın toyunda ideal görünmək üçün 8 kilo həcmində əlavə dərisindən qurtulub. Bu haqda lenta.ru saytı "The Mirror"ə istinadən xəbər verir. 41 yaşlı Olqa Ernandes 171 kilodan 86 kiloya düşüb. O, buna öncə fast-fooddan imtina etmək və sağlam qidalanmaq yolu ilə nail olub. Qadın daha sonra sürətlə arıqlamağa başlayıb və onun mədəsi cərrahiyyə əməliyyatı ilə kiçildilib. Ernandes etiraf edir ki, ilk dəfə 17 yaşında hamilə qalanda çəkisi artıb. O, depressiyadan xilas olmaq və ağır keçən uşaqlıq xatirələrindən qurtulmaq üçün normadan artıq yeyirdi.

Amma kəskin arıqlamadan sonra qadın yeni problemlə üz-üzə qalıb: onun dərisi sallanıb və bir neçə qat olub. Halbuki o, çox qısa müddət sonra toy paltarını geyinib, gəlin olmalı idi. O, 34 yaşlı gənc sevgilisindən evlənmə təklifi almışdı. "Məni o fikir öldürürdü ki, toy şəkillərində mən şişmiş və çox çirkin görünəcəm. Mən özümə iki ölçü daha böyük paltar almalıyam ki, əllərim onun içinə girsin".

Bu səbəbdən də qadının əlavə dərisi estetik cərrahiyyə yolu ilə götürüldü.

Qadın azadlığı kişiləri ağılsızlaşdırıb?

Qadın azadlığı kişilərin riyazi qabiliyyətlərini aşağı salıb. Avstriya, Norveç və İsveç alimlərinin apardığı tədqiqatdan sonra belə nəticəyə gəlinib. Alimlər qrupu kişi və qadınlara idrak qabiliyyətinin fərqli tərəflərini araşdırıb.

Həyat səviyyəsi yüksək olan ölkələrdə hər iki cins arasındakı idrak qabiliyyətinin müxtəlif dinamikası müşahidə olunub. Məsələn, qadınların yaddaşı yaxşılaşdıqda, kişilərin riyazi bacarığı aşağı enməyə başlayıb. Mütəxəssislər iddia edir ki, idrak qabiliyyətində olan fərqlilik həyat səviyyəsinin yüksəlməsi və təhsilli qadınların sayının artması ilə bağlıdır. İş ondadır ki, kişilərin idrakı dəyişməz olaraq qaldıqda, qadınların idrakı getdikcə yüksəlmək-

dədir. Nəticədə hər iki cins arasında fərq yaranır.

Tədqiqatlarda Avropanın müxtəlif ölkələrindən yaşı 50-dən çox olan 30 min insan iştirak edib. İştirakçılara yaddaşı, riyazi qabiliyyəti və savadı yoxlayan digər suallar verilib.

Qarşıdakı insanın gözüne 3.2 saniyədən çox baxmaq olmaz

Ünsiyyət zamanı insanların gözlərinin içinə baxmaq səmimiyyət, etibar kimi pozitiv hissələrin yaranmasını təmin edir. Belə ki, bir araşdırmada 5 günlük körpələrin belə qarşılarındakı insanla göz kontaktı qurma ehtiyacı olduğunu göstərmişdi. Çünki qarşımızdakı insanın gözlərinin içinə baxaraq sosial ünsiyyət zamanı ötürülməyən güclü informasiyaları, hiss və duyğuları da ala bilirik. Məsələn, birinin yalan söyləyib-söyləmədiyini anlamağın ən təsirli yolu gözlərinin içinə baxaraq göz bəbəklərini izləməkdir. Amma bir neçə saniyədən artıq davam edən göz kontaktını fərqli istiqamətdə dəyərləndirməyə başlayırıq.

Əslində göz kontaktı bətlərin keyfiyyətini müqurmaq sosial münasirəyə əylənşdirən faktorlardan biri sayılsa da, bu, bütün mədəniyyətlər üçün keçərli deyil. Məsələn, Finlandiyada bunu etdiyiniz zaman bir probleminiz olduğu və ya saxladığınız bir şey olduğu güman edilir. Yeni bir araşdırmaya görə, insanlar 3,2 saniyədən uzun çəkən göz kontaktından narahatlıq keçirirlər. Psixoloq Alan Johnsonun London Universitetində apardığı bir araşdırmaya görə, insanların çoxu uzun müddət davam edən göz kontaktı qarşısında narahatlıq keçirirlər. Bu durumda kontaktı quran insanın təhdidkar, güvənilməz, pis niyyətli olması təəssüratı formalaşır. Amma göz kontaktını quran insanı tanıyırsınız və gözlərində həqiqətən də səmimiyyətə dair bir işıq görmüşüksə, gözünüzün içinə baxma müddəti uzun olsa da, etibarlılıq hissi ötürməyə davam edir.

QOÇ - Göy qübbəsi məsləhət görür ki, nahara qədər enerjinizi dağıtmayınız. Çünki sonrakı müddətdə bir neçə istiqamətdə fəallaşacağınız gözlənilir. Axşam riskli görüşlərə razılıq verməyin.

BUĞA - Maralı və zövqlü bir gün yaşayacaqsınız. Sizi dəstəkləyənlər də çoxalacaq. Xeyirxah əməllərinizin sayını artırın. Təxminən saat 16-dan etibarən fəaliyyətinizdə dönüş olmalıdır.

ƏKİZLƏR - Qarşınızda bir qədər gərgin gün durduğundan bacardığınız qədər təmkin nümayiş etdirməlisiniz. Ailədaxili problemlərinizin həllinə çalışın, onlarla birlikdə əylənməyə çalışın.

XƏRÇƏNG - Günün ilk yarısında bir qədər pərişanlıq gözlənilir. İnsanlara münasibətinizi dəyişin. İşlə bağlı gözləntiləriniz müsbət nəticə verməlidir. Digər yeniliklər də gözlənilir.

ŞİR - Dünəndən mənfi yüklü Ay bürcünüzdə daxil olduğu üçün nəzərdə tutduğunuz işlərin həyata keçməsində əngəl ola bilər. Qətiyyətinizi azaltmayın. Bu gün maddi durumunuzda irəliləyiş olsa da, səhhətinizi də qoruyun.

QIZ - Yalnız münasibətləri düzəltmək baxımından uğurlu gündür. Bu səbəbdən fəaliyyətə çox da aludə olmayın. Vəziyyəti dirçəltmək üçün ilk növbədə ailədən başlayın. Onların könlünü alın.

TƏRƏZİ - Maliyyə çətinliyiniz olsa da, bu tarixi sıxıntı içində başa vurmuyacaqsınız. Əksinə, qarşınıza çıxan insanlar sizə böyük ümidlər verəcək. Dəyərli məsləhətləri eşitməyə hazır olun.

ƏQRƏB - Qarşınızda xoş bir gün durub. Qarşılıqlı münasibətlərdə mövcud olan kəm-kəsirlər xeyli yumşalacaq. Yüksək çinli adamlarla görüşləriniz perspektivlərinizi reallığa yaxınlaşdıracaq.

OXATAN - Səhhətinizin qayğısına qalsanız, gün ərzində digər xoşagəlməzliklərlə rastlaşmayacaqsınız. Xüsusən də nəqliyyatda ehtiyatlı olmalısınız. Tanımadığınız adamlarla təmasa girməyin.

OĞLAQ - İşlə bağlı aktivliyinizi artırın. Aldığınız hər bir tapşırığı ləyaqətlə icra edin. İnsanlara ehtiyatlı münasibət göstərin ki, qoy sizə güvənənlər daha da etibar etsin. Əks cinslərə qarşı kobud olmayın.

SÜTƏKƏN - İlk növbədə şəxsi büdcənizin durumunu dirçəltməyə çalışın. Çünki indiki məqamda problemlərinizin az qala hamısı pula bağlıdır. Əgər planlaşdırmısınızsa, səfərə çıxma bilərsiniz.

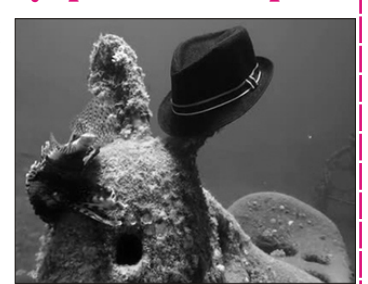

BALIQLAR - Ulduzlar məsləhət görür ki, gün ərzində özünüzü çox yormayasınız. Vaxt tapıb qohum-əqrabanıza da baş çəkin. Günün ikinci yarısında işgüzar sövdələşmələrə başlamaq uğurlu nəticə verəcək.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Dənizin dibində şlyapalı eşək tapdı

Misirdə yaşayan Dayver Vitali Bazarov Qırmızı Dənizin dibində eşək heykəli görüb. Bu haqda lenta.ru saytı UPI-yə istinadən xəbər verir. Daş heyvan çoxlu sayda balıq qalığı ilə bəzədilib və onun uzun müddətdir ki, suyun altında olduğu qeyd edilir. Çəkiliş baş verən zaman, yəni 2017-ci ilin noyabrında eşşəyin qulağında yeni şlyapa olub. Amma onun dənizin dibində nə axtardığını bilən yoxdur. Eşşəyin daşdan heykəlini dəniz həvəskarları aşkara çıxarıb. Videorolikdən görünür ki, müxtəlif ölçülü balıqlar eşək heykəlinin ətrafında üzür, rəqs edir. Bazarovun isə 5 minə yaxın izləyicisi var. O, facebookdakı səhifəsində bu sayaq videoları paylaşmış, ictimai müzakirələr aparır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYGAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-cü məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Nazim SƏBİROĞLU

Lisensiya N: B 114
SAYI: 5.100